

10

TANRI DAĞLARI'NIN YANKISI

İbrahim Türkhan

Tanrı Dağları'nın Yankısı

İbrahim Türkhan

TANRI DAĞLARI'NIN YANKISI

İbrahim Türkhan

TANRI DAĞLARI'NIN YANKISI

Copyright © Kaynak Yayınları, 2007
Bu eserin tüm yayın hakları Işık Ltd. Şti.'ne aittir.
Eserde yer alan metin ve resimlerin Işık Ltd. Şti.'nin önceden yazılı izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

Editör
Kalender YILDIZ

Görsel Yönetmen
Engin ÇİFTÇİ

Kapak
İhsan DEMİRHAN

Mizanpaj
Üseyd SALİHİ

ISBN
978-9944-125-38-3

Yayın Numarası
219

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan Matbaası
Sarnıç Yolu Üzeri No: 7 Gaziemir/İZMİR
Tel: (0232) 252 20 96
Kasım 2007

Genel Dağıtım
Gökkuşağı Pazarlama ve Dağıtım
Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31 Tek-Er İş Merkezi
Mahmutbey/İSTANBUL
Tel: (0212) 410 50 00 Faks: (0212) 444 85 96

Kaynak Yayınları
Emniyet Mahallesi Huzur Sokak No: 5
34676 Üsküdar/İSTANBUL
Tel: (0216) 318 42 88 Faks: (0216) 318 52 20
www.kaynakyayinlari.com.tr

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

Isık Göl'de trafik kazasında hayatını kaybeden İsmail Sallı'nın,

Isık Göl'de görev yapıp Türkiye'ye döndükten sonra trafik kazasında vefat eden Mustafa Duman'ın

Ve Kırgızistan'da görev yaparken fani âlemden baki âleme göçen hizmet erlerinin aziz hatırasına...

Hayat, başı ve sonu belli olmayan bir yolculuk. Aynı zamanda başı ile ortası arasında da insana her türlü; acı-tatlı; güzel-çirkin; sıradan-sıra dışı; beklenen-beklenmeyen türden olayları yaşatıyor. Bunların kimisine önceden hazırlık yapıyoruz, kimisi de bizi hazırlıksız yakalıyor.

Bu kitapta okuyacağınız hâdiseler aslında kader planında bizim için hazırlanan olayların sadece kalburüstünde kalanları... Elbette Kırgızistan gibi daha önce sadece adını duyduğumuz bir ülkeye gitmek, orada eğitim görmek, çalışmak ve o zamana kadar alışageldiğimiz hayat çizgimizden farklı bir çizgide ömür sürmek ben dahil oradaki birçok kimsenin planında yoktu. Adını duysak bile haritadaki yerini bulmakta zorlanacağımız bir ülkeye doğru yelken açarken çok farklı heyecanların kucağında bulduk kendimizi; meçhul olan şeyler herkesi korkutur, ama bizim korkumuz bundan değildi, aksine bizimki bir heyecandı bizi nelerin beklediğini bilmediğimiz bir dünyada karşımıza çıkmasını istediğimiz, umduğumuz güzellikleri bir an önce görme heyecanı. İşin ucunda asırlar sonrasının 'Kardeşlerim!' lütfuna mazhar olacak

olmanın, bir kişi bile olsa bir insanın imanına vesile olarak 'üzerine güneş doğan her şeyden daha hayırlı bir iş' yapacak olmanın heyecanı ve ivediliği vardı. Haksız da değildik hani! Elini kim daha çabuk tutarsa modern çağların muhaciri olma payesine erecekti! İşte hayat bize böylesi bir fırsatı sunuyordu...

Elimizde birkaç parça giysi, bir iki kitap, bir iki… Gerisi ise, akan manevi nehrin dalgaları arasına kendini bırakmış olmanın tevekkül duyguları. Acısına, tatlısına, zorluğuna, kolaylığına... ama her şeyine sabır-şükür-zikir ve fikir duyguları ile göğüs gerecektik. Kırgızların bir atasözünde dendiği gibi, 'sıcağında yanacak, soğuğunda donacak ' ama en ufak bir şikayet belirtisi göstermeden yolumuza devam edecektik. Yoluna sonunda, görevini bihakkın yerine getirmiş bir abi huzuru içinde, ücret kısmını ahrete bırakarak yeni hizmet beldelerine doğru yola çıkacak olmanın azmi azık olacaktı. Ama bütün bu olayları yaşarken bir adım sonrasının ne olacağını bilemeyecek, arada bir şaşıracak, arada bir sevinecek, arada bir üzülecek velhasıl, körü körüne değil ama kaderin bize sunduğu yolda bazen akılcı, bazen duygu yüklü bir yolculuk yapacaktık...

Bu kitapta okuyacaklarınız gerçek hayattan alınmış olup, hiç kimseyi yüceltme ya da yermeye yönelik değildir. Aksine, yaptığımız işin manevi boyutunu dikkatlere sunmaya yönelik olarak emeği geçen herkese vefa borcunu ödeme gayretidir. Yüceltilecek olan varsa bu işe vesile olanlar ve hiçbir karşılık beklemeden güzelliklerle dolu olan olayların yaşanmasına vesile olan insanlardır, yerilecek olan ise elbette nefsimiz!.. Yazdıklarımız yazamadıklarımızın yanında devede kulak kalacak.

"Yurt dışı hatıraları" dizisine Kâbe'ye giden topal karınca misali de olsa biz de katkıda bulunmak maksadı ile bu satırları kaleme almaya niyet etmiş bulunmaktayız. Umarız bu yazılanlarla gönül dünyanızda ufak bir kıpırdanma, yüzlerinizde ufak bir

tebessüm ve gözlerinizde bir iki damla oluşur da böylece biz de vefakar Kırgız halkı ile fedakar Türk arkadaşlara karşı borcumuzu bir nebze olsun ödemiş oluruz...

İbrahim Türkhan
31. 01. 2005
İstanbul

İLK YILLAR

İLK YOLCULUĞUMDAKİ BİLET PARASI

1992 yılının Eylül ayı. Ömrümde ilk defa bir havaalanı görüyorum; ana baba günü gibi olan İstanbul havalimanı bizi biraz da soğuk yüzüyle karşılıyor. Nedense içimde belirsiz bir korku duyuyorum; hemen her köşe başında bir polis görmeye alışık değil gözlerim! Havaalanında olma sebebim belli; Kırgızistan'a gideceğim. Birazdan artık gidiş için işlemler başlayacak. Bu yolculuk belki de geriye dönüşü olmayan bir yolculuk olacak ama içimde en ufak bir üzüntü yok. İşlemler başlayacak ama benim içimde başka bir sıkıntı var: Olacak her şeye karşı tevekkül içinde olsak da vardığımız yerde halimiz ne olacak belli değil. Böyle bir yolculuk için insanda velev ki geri dönme ihtimaline karşı hiç değilse bir bilet parası olması gerekiyor. Ancak benim öyle bir imkanım yok…

Kayseri'deki lise eğitiminden sonra gidiyor olduğum için orada tanıdığım ve benim o yolculuğa çıkmama vesile olan Selman Bey asla unutamayacağım bir iş yaptı: "Madem sen bu yolculuğa çıkıyorsun, o halde bilet parası benden olsun dedi!" Doğrusu o günlerde sadece gidiş ücreti bile 522 dolar olduğu için babamın o rakamı vermesi çok zor bir şeydi. Selman Bey bilet paramı karşılayınca nerdeyse sevinçten kanat takıp uçacaktım. İçimden, Allah ağabeylerin tuttuğunu altın eylesin ebet müddet, diye dua ettim. Babamın verdiği-verebildiği para asıl ücretin yanında devede kulak kalmıştı. Bir de gariban annemin kıyıda kö-

şede biriktirdiği ve vedalaşırken "al oğlum gerek olur" diyerek babamdan gizlice verdiği bir miktar para vardı cebimde ama işte hepsi o kadar birkaç günlük cep harçlığım vardı anlayacağınız ve birazdan havaalanının bilet kontrol bölümünden geçtikten sonra, bana biraz para gerek diyebileceğim kimse olmayacaktı belki de...

Havaalanına beni uğurlamaya gelenlerle vaktin gelmesini beklerken içimdeki parasızlık sıkıntısı da iyice artıyordu. Yaptığım hesaba göre; Almatı-Bişkek oradan da görev yerimiz olan Isık Göl'e vardığımızda cebimde topu topu 10 dolar gibi cüzi bir para kalıyordu ve o miktarla da ne kadar idare edeceğim belli değildi. Her türden sıkıntı için sabır ve tevekkülü göze almıştım ama yine de birazcık endişe olmuyor değildi. Derken Kayseri'den tanıdığım Usame bey çıkageldi. Beni orada görünce şaşırdı. Ben de onu görünce hem şaşırdım hem sevindim. Usame ağabey de başka bir ülkeye gidiyormuş. Benim Kırgızistan'a gideceğimi öğrenince memnun oldu. Bu arada her nasılsa söz açıldı ve dert yanma babından içinde bulunduğum para sıkıntısından bahsettim. Maksadım, para istemek falan değildi. Para meselesini konuştuktan bir süre sonra Usame ağabey bizden uzaklaştı ve kendi kendine bir şeyler yaptı. Sonra da beni yanına çağırdı. Benim ne oluyor dememe fırsat kalmadan elime bir miktar para tutuşturdu. Öyle bir şey beklemediğim için mahcup oldum ama üsteleyince parayı cebime koydum…

Vakit geldi, vedalaştık ve bilinmezlere doğru yola çıktık. İçimde tarifsiz bir duygu seli; tevekkül ve aynı zamanda böylesi bir kutsal yolculuğun parçası olduğum için şükür hisleri içindeyim. Kırgızistan'a varınca aklıma cebimdeki para geldi. Büyük bir meblağ değildi ama beni en azından birkaç ay rahatlıkla idare edecek bir miktardı.

Beni sevindiren paranın çokluğu değildi. Bu yolculuğun değişik kademelerinde yer alan her bir şahıs, bir büyük vücudun

azaları değil miydi? İşte beni önce Kayseri'de, sonra da havaalanında o sıkışık anımda bulan ve ihtiyacımı ben sormadan gideren ağabeylerin gönlünün genişliği, aynı duygu ve düşünceleri teneffüs etmemizdi beni asıl sevindiren. Aklımızda en ufak bir çıkar hissi yoktu. Tek düşüncemiz büyüğümüzün bize gösterdiği yolda yürümek ve Hakk'ın rızasına ermek için çabalamaktı. İşte bu saf duygunun meyvesini de sanki daha ilk adımda beklemediğim bir anda almıştım.

"ATIN BİRAZ DA SU İÇSİN!"

İlk yıl, müdür bey, dört öğretmen, İngilizce öğretmenimiz İsmail Beyin oğlu İsmail ve yedi belletmen arkadaş olmak üzere toplam on üç kişi idik. 1993 yılının Mart aylarında müdür bey ailesini de getirince yenge ve bir de afacan Talha ile birlikte on beş kişi olmuştuk. Sayı olarak artmanın verdiği sevince bize arada bir pasta-börek-kek yapacak bir yengemizin katılmış olmasının verdiği sevinç eklenmiş oldu. Artık onun yaptığı yemeklerden nasiplenmeye başlamıştık...

Arkadaşlardan Sebahaddin Bey fıtrat olarak çocukları çok seven, her fırsatta onlarla ilgilenen bir yapıya sahipti. Küçük İsmail ile zaten epey ilgileniyor ve onun kolay kolay gülmeyen yüzünü güldürmeye muvaffak oluyordu. Aramıza bir de Talha katılınca İsmail'in ve Sebahaddin Beyin neşesi ikiye katlanmıştı. Bu ilgilenme çocukların anne babalarını da memnun ediyordu. Çocuklar Sebahaddin Beyle oynarken onların da kendi işlerini bitirme şansları oluyordu.

Bir gün lojman tarafında üst katta bulunan salonda Sebahaddin Bey Talha ile atçılık oynamaya başladı. Biz de seyrediyoruz. Talha o kadar sevinçli ki… Sebahaddin Bey de halinden memnun. At rolünü oynayan arkadaşımız, Talha'ya: "Haydi git annene, atım yem istiyor de!" diyerek onu eve gönderdi. Birazdan Talha elinde bir tabak kek ile geldi! Hep beraber yedik! Biraz oynadıktan sonra Talha'yı bu sefer Sebahaddin Bey gönderdi yem için! Yenge bir tabak kek daha gönderdi. Bu durum birkaç

defa tekrar edince en son gönderildiğinde Talha bu sefer eli boş döndü. Ne oldu diye sorduk. Büyük bir saflıkla ve sevecen gözlerle: "Annem, atına söyle bu sefer de su içsin." dedi, diyerek oynamaya devam etti. Mesajı almıştık.

“BİZ KALEMLE GELDİK”

1990’lı yıllarda başlayan ‘ikinci hicret’ devrinin filizleri, komünizmin en revaçta olduğu 1980’li yıllarda ortaya çıkmaya başlamıştı. Ta o zamanlar başımızdaki büyüğümüz, her kötünün bir sonu olduğu gibi, 70 küsur yıldır insanların kanlı gözyaşları üzerinde hüküm süregelmekte olan komünizm belasının da 10-15 yıl içinde orta yerinden çatırdayacağını söylemiş, ona göre hazırlıklı olun demişti, sevenlerine.

İşte 1990 yılında Azerbaycan ile başlayan yeniden bir araya gelmeler, asırlık kavuşmalar, 1992 yılında Kırgızistan’a da ulaşmıştı. Eline valizini ve gönlünü alan bir çok ağabey önce oralarda kolej açılmasına ön ayak oluyor, bunun akabinde de çok sayıda öğretmen ve belletmen, oralara; bizim köklerimizin geldiği memleketlere gidiyorlardı. Herkesin dilinde ‘ikinci kavuşma türküsü’, gönüllerde anavatandan anayurda gitmiş olmanın, hicret ordusuna katılmış olmanın tarifsiz sevinci, dili, dini, adetleri ile bizden biri olan veya onlardan olduğumuz kardeşleri zor günlerinde yalnız bırakmamanın huzuru…

Evet, onlar ki Hoca Ahmet Yesevilerin, Türkistan Erenlerinin torunlarıydılar. Ahmet Yesevi ki; 7 bin km uzakta olmasına rağmen talebelerini Anadolu’ya göndermiş ve buraların 10 asırlık Türk-Müslüman yurdu olmasına vesile olmuştu. O zamandan günümüze zaman köprüsünün altından çok sular akmış ve

bir zamanlar can-ciğer olduğumuz kardeşlerimiz yıllarca sürecek olan bir esaretin -demir perdenin- arkasında kalmışlardı. Onlar, düşman çizmesiyle çiğnenmek istenen Hoca Ahmet Yesevi'nin emaneti bu aziz yurdu, düşmandan kurtarmak için verdiğimiz Kurtuluş Savaşı'nda ellerinde ne varsa bize gönderecek kadar kardeş canlısı dedelerin torunlarıydılar. Evet 1920'li yıllarda Orta Asya'nın her yerinde aynı haber uçuşuyordu: "Anadolu'daki kardeşlerimiz zor durumda, onlara yardım etmek zorundayız, herkes elinden geldiğince bir şeyler versin." Bu ilanlar duyulmaya başlayınca, sırtındaki deri paltosunu çıkarıp verenler olacak ve bizi kendilerine ikinci defa borçlu bırakacaklardı.

O halde, bizim onlara bir değil iki vefa borcu ödememiz gerekiyordu. Kader bize bir kapı açmıştı ve oradan içeriye hiç düşünmeden girmemiz gerekiyordu. İşte böylece 1992 yılında Kırgızistan'a da üç kolej açılmış, oradaki hizmet kervanı da böylece yürümeye başlamıştı.

Hoca Ahmet Yesevi'nin talebeleri Anadolu'ya at sırtında ve kılıçla gelmişler ve bir vatan dolusu gönlü fethetmişlerdi. Gerçi o kılıçlar haksız yere kan akıtmamıştı ama atla beraber yiğitliğin şanı idi. O erenler, asla korkulacak kimseler değildi. Şimdi ise at yerine uçaklar, kılıç yerine ondan daha keskin kalemler vardı.

Çok kısa zaman içinde Kırgızca, Kazakça, Özbekçe... öğreniliyor ve onlardan biri gibi olunuyordu. Biz 1992 Eylül ayında Kırgızistan'a vardığımızda bizim bulunduğumuz Isık Göl Türk Kolejinin müdürü İsmail Bey, üç ay gibi kısa bir süre içinde Kırgızcayı çoktan öğrenmişti ve artık yerli insanlarla tercümansız konuşabilmekteydi, hatta o günlerde oraya ziyarete gelen dönemin Milli Eğitim Bakanı'na, tercümanlık bile yapmıştı. Isık Göl Türk-Kırgız Koleji'ne ilk öğrenci alınırken imtihan sırasında soruların önce İngilizce hocamız tarafından İngilizce bilen bir Kırgız hocaya sorulması, onun Rusça'ya çevirerek Kırgız öğrencilere sorması sonra da cevabı aynı şekilde bizim hocalara aktarmasının

yanında artık tam olmasa da Kırgız diline vakıf olunması büyük başarı idi ve herkesin takdirini kazanıyordu.

O günlerde kolej müdürü İsmail Bey ile gerek televizyonlardan gerekse gazetelerden röportaj yapmaya gelen çok sayıda gazeteci vardı. İsmail Bey de onlara bizim oralarda neden bulunduğumuzu ve kolej sistemini anlatıyordu. Söyleşisinin birinde şöyle demiş ve söyledikleri gazeteye yazılmıştı: "Biz sizlerle kökü bir dalları ayrı olan ağaç gibi kardeşiz. Zamanında bizim dedelerimize sizin dedeleriniz yardım etmiş. Ta buralardan 7 bin km uzaktaki Anadolu'ya at sırtında ve kılıçlarla giden dedelerinizin torunları olarak biz, sizlere bu sefer vefa borcunu ödemek için geldik. Ama biz at sırtında değil uçakla, kılıçla değil kalemle geldik!" İşte bu son cümle Kırgızların dillerinden aylarca düşmedi.

Hemen her toplantıda ve ilgili yerlerde bize bu söz tekrar edilerek gerekli sevgi gösteriliyor ve kimseye açılmayan kapılar bize sonuna kadar açılıyordu. Isık Göl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün girişinde, bu cümlelerin olduğu gazete kupürü aylarca asılı olarak bulundurulmuştu.

Evet, kader bize vefa borcunu topla tüfekle değil kalemle ödemeyi nasip ediyordu hem de meyvesi öyle yıllar sonra alınmak üzere değil…

KARAKOL KELİMESİNİN ANLAMI

İlk günlerimizde, Kırgızistan'da ikinci Türk Lisesi'nin açıldığı Isık Göl, bizim için her yönüyle çok değişik bir yerdi. Her ne kadar saf Türkçe isimler olsa da ilk zamanlarda yer isimlerini yadırgamıştık.

Kolejin bulunduğu yer şirin Aksu kasabası ki; adı Aksu değil, yukarı tarafında bulunan kaplıcalarından dolayı 'Sıcak Anahtar' anlamına gelen Rusça Teplokluçenka, Karakol, Ceti Öğüz, Ton, Tüp, Balıkçı ve Çolpon Ata bizim en çok kullandığımız isimlerin başından geliyordu. Çünkü öğrencilerimiz genelde birer ilçe ve şehir adı olan bu yerleşim yerlerinden geliyordu. Bu durumda zamanla her birinin ismi bizim zihnimizde kendi yerine sahip oldu ve bu isimlere alıştık.

Ancak Isık Göl Eyaleti'nin başkenti olan ve bizim hemen tüm işlerimizin bir şekilde oraya uğraması gereken Karakol şehrinin bizdeki anlamına ne demeliydik?! İlk başlarda kendi aramızda Karakol'a giden bir arkadaş veya hocamız için: "Karakol'a gitti." dendi mi korkuyor ve ürküyorduk. Çünkü sonuçta farklı bir ülkedesiniz ve pekâlâ polisle her nasılsa bir problem çıkabilir ve içeri yani karakola düşebilirdiniz! İşte bundan dolayı epey bir süre karakol ile Karakol sözcüklerinin anlamına alışma ve ikisini birbirinden ayırt etme konusunda zorlandık.

Biz bu karakol meselesine zaman içinde alıştık ancak meselenin bir de diğer yönü var imiş, şöyle ki: O günlerde Türkiye'ye

kolejin telefon numarasını vermiştik ve arada bir Türkiye'dekiler bizi veya biz Türkiye'yi arayarak hasret gideriyorduk. Bizden birini aradıklarında telefon bağlantısı sıkıntı olduğu için hemen öyle ilk aramada çıkmadığı için bazen arkadaşın veya hocamızın olmadığı zamana denk gelirdi. Telefon konuşması için zakas veren kişi -önceden buradaki postaneye bilgi verme- iş için Karakol'a gitmiş olabiliyor ve bağlantı gerçekleştiğinde kendisi okulda olmayabiliyordu. Biz de Türkiye'den arayanlara: "O şimdi burada değil, Karakol'a gitti." diyoruz, tüm masumiyetimizle. İlk başlarda ses çıkarmıyorlardı ama bu durum birkaç defa tekrar edince tedirgin bir sesle: "Hayrola, ne oldu kötü bir şey mi yaptı da karakola gitti?" diye sormaya başladılar! Bunun üzerine biz rahat bir ses ve gönül rahatlığı içinde: "Hayır, öyle değil, bizim bulunduğumuz ilin merkezi Karakol adındaki bir şehir. Hocamız oraya kadar gitti birazdan gelecek…" diye cevap veriyorduk. Bu açıklamanın karşıdaki insanın içini rahatlattığını 7 bin km uzakta da olsa hissederdik.

Sonraki günlerde Kırgız Dili hocamızdan Karakol kelimesinin anlamını sorduğumuzda, bize: "Karakol kelimesi eski Türkçede 'büyük su' anlamına gelir" dedi. Gerçekten de Karakol şehrini ikiye bölen Karakol suyu vardı ve şehrin adı oradan gelmiş olmalıydı…

CAHİT ABİYE KIRGIZ PASAPORTU VERİLMESİ

1993 yılının Ocak-Şubat ayları. Bir gün akşama doğru kolejin önünde, oranın en popüler arabası olan Volga durdu. Plakası Kırgızistan'a ait değildi, Almatı plakalıydı. Biz merak etsek de kendi işimize baktık. Gelen her kim ise nasıl olsa yemekte veya çocukları yatırdıktan sonra lojman tarafında tanışırdık…

Misafirimiz Türkiye'den gelen bir iş adamıydı. Almatı plakalı bir araba ile gelmesinin sebebi, o günlerde Kırgızistan ile Türkiye arasında uçak seferlerinin olmaması idi Cahit abi İstanbul'dan gelmişti. Almatı'da bir Uygur taksici ile anlaşmış, yaşlı bir amca ama canlı ve neşeli, bize karşı sevgi dolu. Kırgızistan'da gezilecek ve tekrar havaalanında son bulacak bir iş gezisi yapmak üzere anlaşmışlar. Bişkek'te piyasa araştırması yaptıktan sonra Isık Göl'e gelmişti. Ondaki heyecan, bizdeki sevinç, Uygur amcadaki sevgi hepsi de birbiriyle yarış halinde…

Cahit abi iş adamı ama öyle basit biri değil bilakis Türkiye'de, Sudan'da ve değişik birkaç ülkede yatırımı olan bir iş adamı. Ama öyle yanına yaklaşılmaz türden değil, o kadar sevecen ve mütevazı biri. Kendinin asıl işi su arıtma ve rafineri üzerine imiş. Bundan dolayı da ilk etapta bu konuda olmak üzere, her türlü alanda tek başına veya iş birliği içinde bir şeyler yapma amacıyla ta oralara kadar erinmeden kalkıp gelmiş.

Rahmetlik Mustafa Duman ve diğer hocalarımızdan dersi olmayanlar abiye tercümanlık ve rehberlik yapıyor, ilgili birim-

lerle görüşüp geliyorlar, biz de görüşmelerin metnini Türkçe ve Rusça-Kırgızca tercüme yapıyoruz. O günlerde bir iş anlaşmasını sözlük bile kullanmadan nasıl tercüme ettiğimize hala şaşarım!.. Düşünülen alanlar o zamana kadar kimsenin aklına gelmeyecek kadar güzel ve önemli, bir o kadar da verimli sahalardı: Kırgızistan'ın Kodak temsilciliği; ki o zamana kadar renkli resim stüdyosu yok denecek kadar azdı, olanlar da eski teknoloji idi. Karakol'da bir iş hanına bilgisayarla ilgili birim açmak; bilgisayar var ama hala çok çok az. O da çok önemli yerlerde. Karakol'un içme suyunun arıtılması; şehir içme suyu direk olarak nehirden geliyor, herhangi bir arıtmaya tabi tutulmuyordu. Şeker ve un fabrikası kurulması; sadece Kırgızistan'a değil komşu ülkelere de hitap edecek bir fabrika niteliğinde olacaktı. Yapımı yarım kalan Kumtör alışveriş merkezinin bitirilmesi ve ilk etapta bir süper market açılması; sadece Karakol'a değil, komşu ilçe ve köyler de bundan yararlanacaktı. Karakol şehir valiliğinin personelinin Türkiye'de eğitilmesi. Herkesin çok önem verdiği ama hayata geçiremediği bir düşünce idi. Isık Göl Devlet Üniversitesi'nden öğrencilerin Türkiye'ye gönderilmesi ve serbest piyasa konulu dersler verilmesi. O günlerde Üniversite bizden çok istiyordu ama daha önce de belirttiğim gibi sadece Türkçe dersi verebiliyorduk, imkanlarımız o kadardı ancak. Karakol havaalanını modernize etmek ve uluslararası işlerlik kazandırmak…

Bütün bu düşüncelerin faaliyete geçmesi için gerekli finansmanı Cahit abi karşılayacaktı. Kırgız tarafının yapması gerekenler ise bina ve eleman bulmak ve diğer prosedürün bitirilmesi idi. Hemen gerekli anlaşmalar yapıldı. İşlerin kolayca yürütülebilmesi için bizim o zamana kadar almakta zorlandığımız yarı Kırgız vatandaşı statüsünü gösteren pasaportlar verildi. Cahit abi, üniversite senatosu ile tanıştı, bizi çok seven rektörümüz Coldoş Cusayev'in (Allah rahmet etsin!) teklifiyle Cahit abi ilk etapta ekonomi dersi vermek üzere, üniversitede fahri hoca oldu!

İşlerin geri kalanını bitirmek üzere görüşmeler yapıldı ve ileriki bir tarihte yeniden bir araya gelmek ve gerekli elemanların eğitilmesi için planlar yapmak üzere anlaşıldı. İki taraf da gayet memnundu ve böylesi bir anlaşma ve girişim o zamana kadarki en büyük ikinci girişim oluyordu. (Birinci girişimi de yeri gelmişken yazalım. Kırgızistan dağları altın ve uranyum yönünden çok zengin yataklara sahip. Isık Göl bölgesinde yer alan Kumtör altın yataklarını, -öğrendiğimize göre- ilk önce bir Türk şirketi olan Gama Şirketi almış ihale ile. Daha sonra bu şirket işletme hakkını Kanadalı Kameko Şirketi'ne vermişler. Böylece bu iş, Kırgızistan'ın en büyük yabancı yatırım işi olmuş. Kanadalılar daha sonra misyonerlik de başta olmak üzere birçok şey yapacaktı altın işletmeciliği adı altında.)

Görüşme ve misafirliklerin olmadığı akşamlarda Cahit abi ve Uygur Amca'nın da katıldığı muhabbetler yapıyorduk. Anadolu'dan çok uzakta ikinci vatanımızda ata yurtta soğuk kış geceleri sıcak sohbetlerle ısınıyordu. Hafta sonunda tatile gitmeyen öğrencilerimizle spor salonunda voleybol-futbol ve basketbol turnuvaları düzenliyorduk. Ne kadar da güzel oluyordu. Hele o Uygur Amcanın yaşına bakmadan kendini Türk oğullarının sevgi seline bırakması unutulacak gibi değildi. "Benim ikinci oğullarım oldunuz." diyordu.

TURGUT ÖZAL'IN ÖLÜMÜNE ÜZÜLEN DOKTOR

Kolejin bulunduğu Aksu ilçesi ile okuduğumuz üniversitenin bulunduğu Isık Göl Eyaleti'nin merkezi Karakol şehri arasında 8 kilometrelik yolu her gün gidip gelmek zorundaydık. O zamanlar iki tane alternatif vardı, okula gitmek için. Biri, iyice dolmayınca hareket etmeyen eski otobüsler, diğeri de, dört kişiyi bulunca veya dört kişinin parasını ödeyince hareket eden özel taksiler. Gerçi özel araçlar da benzin parasını çıkarmak için taksicilik yaparlardı bundan dolayı yoldan geçen bir taksi bile gayet normal bir şekilde sizi alıp gideceğiniz yere götürebilirdi. Bir de bizim kolejin arabası ile arada bir okula gittiğimiz oluyordu.

Ders erken başladığı için sabahın yedisine doğru okulda olmamız gerekiyordu. Onun için de yolda bizden başka kimse olmayabiliyordu. Ama geç başlayan derslerde ve dönüşte ise caddeler insanla dolu oluyordu. Onlardan biri bize daima ilgi gösterir: "Kandaysız Türk tuugandar (Nasılsınız kardeşler)?" diye halimizi sorardı. Biz de mukabelede bulunurduk. Sağ olun, siz kandaysız? diye sorardık. Onun da her zamanki cevabı "cakşı cakşı! (İyi iyi) idi. Sonra da birbirimize tebessümlü birer bakış atar ve yolumuza devam ederdik. Cakşı sözü aynı zamanda anladım anlamında da kullanılırdı. Aramızdaki bu iki sözlük muhabbet epey müddet böyle devam etti. Zaman içinde bu ağabeyin doktor olduğunu ve doğum evinde çalıştığını öğrendik.

1993 yılının Mayıs ayı. Aldığımız habere göre ülkemizin cumhurbaşkanı buraya gelecekmiş. Bu habere herkes çok sevinmişti. Gerçi Isık Göl'e geleceği belli değildi ama yine de seviniyorduk. Buralara değer veren bir devlet başkanımız vardı demek ki vatandan çok uzaktaki bu ikinci vatanımızda yalnız değildik. Özal'ın gezisini bir yandan televizyondan takip ediyor, bir yandan da bize bilgi veren Kırgız tanışlardan öğreniyorduk. Havaalanında onu karşılayanlar arasında ellerindeki dövizlerle Bişkek, Oş ve Isık Göl Kolejlerimizi temsilen öğrencilerimizle bizim ağabeylerden de varmış. Sonra Kırgız Meclisi'nde yaptığı Türkçe konuşmayı yatakhanede bulunan televizyondan hep beraber seyrettik. Bu televizyonlardan ilk kez tanıdık bir ses duymanın hazzı var yüreğimizde. Sonra bizim arkadaşlardan, Bişkek'teki koleji ziyarete gideceğini ama bize şartlı bakan elçimizin hüneri sayesinde, kolej yerine sirke gittiğini öğrendiğimiz cumhurbaşkanımıza olan sevgimiz hiçbir şekilde azalmadı. O, devletimizin başı idi ve bu kardeş ülkeyi ziyarete gelmişti işte… İşin gerçeği bizden kilometrelerce uzakta da olsa doyamamıştık ona…

Turgut Özal'ın ilk geldiği günlerde bizim doktorla yine karşılaşmıştık. Her zamanki hal hatır sormadan sonra onda da o zamana kadar görmediğimiz farklı bir sevinç gördük.

Turgut Özal, Azerbaycan'a gittikten sonra Türkiye'ye dönüşte hala anlaşılamayan bir sebeple aniden vefat edince, herkes iyice şaşırmıştı. Acı haber hemen yayıldı, her yana. Yerli halk Özal'ın ölümünü Orta Asya'yı ziyaretten sonra gerçekleştiği için daha farklı bir kefeye koydu: "Bizi seven biri olduğu için son ziyaretini bu tarafa yaptı. Ama bu kadar erken gitmemeliydi. Çok yazık oldu…" gibi acı ve üzüntü dolu ifadelerle ortaya koydular. Ama elden gelen bir şey yoktu. Acımızı paylaşan herkesin acısına, biz de ortak olduk.

Vefat haberinin ertesi günlerinde bir sabah okula giderken yine karşılaştık bizim doktor abi ile. Her zamanki hal hatır sorma

faslından sonra bizim üzüntülü olduğumuzu fark eden doktor: "Ne oldu Türk kardeşler, niye üzgünsünüz?" diye sordu. Biz de dilimizin döndüğünce vefat haberini ilettik. Her zamanki güleç yüzüyle, tam anlayamadığı ve sanırım hala olaydan haberdar olmadığı için "cakşı cakşı" dedi önce birkaç saniye sonra birden durdu ve şok olmuş bir şekilde: "Ne, vefat mı etti!" diyerek ağlamaklı bir hale geldi. Biz artık kendi üzüntümüzü bırakmış onu teselli etmeye çalışıyorduk…

YAZ TATİLİ YOLCULUĞU VE BİR ANNE

1993 yılının Haziran ayı. Okulumuzun öğrencileri yaz tatiline dağılmadan önce Isık Göl'ün kenarında yer alan dinlenme tesislerinin birinde yaz kampına gitti. Yaz kampı, Sovyet sisteminde her yıl yapılması zorunlu olan ve bizdeki izci kamplarına benzeyen bir uygulama idi, Isık Göl ise tabii güzellikleriyle bu iş için en uygun yerlerden biriydi. Kolejimiz de milli eğitim müdürlüğüne ait olan Mayak Lageri'nde (kamp) on günlük kampa gitmişti. Okulda bir kişiyi bekçi olarak bıraktı müdür bey, o da bendim. Onlar gittikten bir iki gün sonra telefon geldi, müdür bey, bazı eşyaları da yanıma alarak benim de kampa gitmemi söyledi. Okul, gölün doğu ucunda, kampsa batı ucundaydı ve yaklaşık uzaklık 200 km idi.

Kampa gidecek olmam sevindirici idi. Çünkü işin gerçeği, o karanlık gecelerde sadece bekçi ile beraber dört binayı koruyup bekçilik yapmak zor bir işti. En azından bu işten kurtulacaktım ama bu sevinç bana şefkat tokadı olarak dönecekti, şöyle ki; eşyaları hazırladım ve okulun bulunduğu Aksu ilçesinden eyalet merkezi Karakol'a geldim. Otogara vardım. Otobüs kalmamış, öğleden sonra pek sefer koymuyorlardı o günlerde. Minibüs bekliyoruz. Bir iki kişi geldi. Oturduk, 11 kişi olalım da gidelim diye beklemeye başladık. Kamp Bişkek yolu üzerinde idi. İşin aksine her zaman aynı bekleme süresinde dolabilen minibüsün bu sefer dolmayacağı tutmuştu: Gelen yolcular biraz bekliyorlar, sayı az

olduğundan gitmek zor diyerek geri dönüyorlardı. Ben, bir ihtiyar amca ve bir genç kadın illa ki bekleyeceğiz diyerek inat ettik! Kadın Karakol ile Balıkçı şehrinin ortasında yer alan Çolponata şehrinde adam, gölün Bişkek tarafında girişi olan Balıkçı'da ben ise Balıkçı'ya 30 km kala Toru Aygır köyünde inecektik ve kesin gitmemiz gerekiyordu. O sırada öyle bir yağmur ve fırtına başladı ki anlatamam! İçinde bulunduğumuz minibüsü bile alıp götürecek diye korkmuştuk. İçimden dua etmeye başladım! Biraz sakinleşir gibi olunca diğer iki kişiye, ben iki kişi parası vereyim siz de kendi hakkınızı verin taksi ile gidelim teklifinde bulundum. Geri dönemezdim. Müdür beye haber verme şansım yoktu ve o gün gidemezsem merak edebilirdi. Teklifimi kabul ettiler hemen bir taksiciyle konuştuk ve anlaştık. Başka kimseyi almamak şartıyla yola çıktık, çıktık ama şoför bir ihtiyar amca, arabası bizim Murat 124'lerden daha eski! Daha yirmi km bile gitmeden bizim şoför anlaşmayı unuttu, yolda bekleyen iki bayanı da aldı arabaya! Gerçi onlara da yazıktı, yağmur hala devam ediyordu ama bizim için de zor olacaktı. Bu arada arabanın motor kısmına su kaçmış olmalı ki başladı, teklemeye! Şoför ne yaptıysa olmadı. Arabadan inip yağmurda arabayı itmeye başladık! Yaz diye üstüme bir şey almamıştım. Islandım ve iyice üşümeye başladım! Bu şekilde epey yol aldık. Kah araba bizi, kah biz arabayı adeta taşıyarak bir köye geldik ve oradan sonra araba, artık benden bu kadar dedi! Bir iki eve yardım için girdik ama kimse oralı olmadı. Şoför bizim paraların bir kısmını verdi ve buradan öte size ait dedi. Akşam olmak üzereydi ve biz yolu yarı bile etmemiştik! Geçtik o soğukta, yolun kenarına ve başladık otostop çekmeye! Sonradan binen bayanlar kendi köylerinde inmişlerdi ve biz yine üç kişi kalmıştık.

Biraz bekledikten sonra bir araba bizi aldı şoför bizi kendi köyüne kadar götürdü. Biraz daha bekledik ve Karakol'da kaçırdığımız ve yolda nasılsa geçtiğimiz otobüs gelince ona binerek

Çolponata'ya geldik! Yol arkadaşımız bayan da hedefe ulaşmıştı, amcayla ben devam etmek niyetinde idik ancak kadın, bizi bırakmamış: "Bu kadar geldik bu gece bizde kalın." demişti. Buradan sonra daha 60 km yolumuz vardı ve bir araç bulamazsak sokakta kalacaktık. Bayanın teklifini kabul ettik ve evine vardık. Tek odalı, eski sistemin herkesi ev sahibi yapmak için inşa ettiği bir evdi orası! Kadını ile yol boyunca tanışmıştık: Kocası Karakalpak'tı, kendi de Kırgız. İki oğlu vardı. Kocası Karakalpakistan'a (Özbekistan'da özerk bölge) gidince, devletin verdiği bu küçük evde işsiz güçsüz kalakalmıştı. Apartmanlara temizliğe giderek geçimini sağlamaya çalışıyormuş. Büyük oğlu bize hoş geldiniz dedi, küçük oğlu o akşam akrabasında imiş. Sıcak bir çay içtik, adet olduğu üzere sütle karıştırarak! Öyle iyi geldi ki! Yatağa girer girmez uyumuşum! O küçük ev ne kadar güzeldi, onca yorucu yolculuktan sonra!

Ertesi gün amcayla beraber yeniden yola çıktık. Ben inmem gereken yerden biraz ileride inmişim, bekledim, sonunda bir taksi buldum ve ancak öğleye doğru kapma ulaşabildim! Müdür bey ve bizim arkadaşlarla kucaklaştık! Öğrencilerime ve arkadaşlarıma kavuşmak sıkıntımı unutturdu.

Bu sıkıntılı yolculuğun çok hoş bir de meyvesi olmuştu. Kamp bitmiş okul resmen tatil olmuştu. Tatil bitti okullar yeniden başladı. Koleji kazanan öğrencilerin kayıt işlemleri için komiteler oluşturuldu ve herkes verilen görev doğrultusunda bir şeylerle meşgul. Ben de öyle. Bu arada ben yaz yolculuğunu çoktan unutmuştum ama birazdan bir bayan ufak bir çocuğun elinden tutarak karşıma dikilince yeniden o yolculuk gözümün önünde film şeridi gibi geçti! Kampa giderken yol arkadaşımız olan ve bizi evinde ağırlayan bayana kolejle ilgili bilgi vermiştim. Bana ufak oğlunun kolej sınavına giremediğini ama oğlunu koleje vermek istediğini söylemişti. Ben de okulların açılmasına yakın koleje gitmesini ve kazandığı halde kayda gelmeyenlerin yerine

başvurmasını söylemiştim. Kadın benim bu sözüm üzerine gerekli işlemleri yaptırmış ve çocuk yedek listeden kayıt hakkı kazanmıştı. Afacan, ufak boylu, utangaç ve sevimli öğrencinin adı Bahadır imiş. Kadın çocukta var olan kimi rahatsızlıklar konusunda bana bilgi de vererek: "Bundan sonra oğlum size emanet." diyerek çıktı gitti! Ben Bahadır'ı alıp işlemlerin yapılması için arkadaşların yanına gittim. O zor yolculuk sırasında aklımdan asla bir bıkkınlık ve isyan geçmemişti. Demek ki Allah (c.c.) niyetin halisliğine binaen bize böyle bir ödül vermişti...

Bahadır, kolejin en uyumlu ve çalışkan talebelerinden biri oldu ve kolejden sonra Bişkek'de bulunan Atatürk-Alatav Üniversitesi'nde Bilgisayar Mühendisliği bölümünü bitirdi...

NİSSAN MAVİ KUŞ!

O, kolejimizin ilk arabasıydı! Hatta koca Isık Göl eyaletinin de ilk yabancı arabasıydı belki. Uzun süre bölgenin hemen hemen tek yabancı arabası özelliğini devam ettirdi. Dilsizdi, cansızdı ama manen çok büyük hizmetleri dokundu Isık Göl'e... Okulumuzun makam arabası başta olmak üzere her türlü işine yıllarca koşturan Nissan Bluebird'den bahsediyorum.

1992 yılının Eylül ayında Aksu ilçesindeki binasında hizmete açılan okulumuzun açılışıyla birlikte o da hizmete başlamıştı. Kırgızistan, Sovyet sisteminden ayrılmak üzere. O yıllarda yabancı araba bulmak zor… Arabamız sağdan direksiyonlu. Adı "Mavi kuş" ama kendi gri renkli. İlk zamanlar genelde müdür bey, Fatih Bey veya rahmetlik İsmail Bey kullanırken arada bir yerli müdür yardımcımız Damir Bey de direksiyon başına geçerdi...

Aksu çarşıya mı gidilecek, Mavi Kuş hazır! Kaplıcalara mı gidilecek, hemen hazır! Bişkek'te işler mi var, hazır! Almatı-Taşkent-Semerkant-Buhara-Oş gezisi mi yapılacak, hazır! Yaz demez, kış demez, yağım bitti-suyum bitti, hararet yükseldi, dondum... demeden her yere gitmede, emirleri yerine getirme konusunda hep hazırdı. Sovyet sisteminde meşhur bir söz vardı: "Her zaman hazırım!" bizim Mavi Kuş'umuz da öyleydi...

Kış mevsimi gelince de yanımızda o vardı. Eksi bilmem kaç derecelerde bana mısın demez antifrize bile gerek duymadan o karlı- buzlu, kaygan yolda adeta uçarcasına hiçbir engele takıl-

madan en ücra köylere kadar gider gelirdi. Yıllar akıp gittikçe o, adeta gençleşecek ve üzerine düşen yükü götürme azmini hiç yitirmeyecektir. Ta ki, okula devlet tarafından yeni bir makam arabası verilene kadar.

Ne gariptir ki yeni gelen sıfır km'lik Ciguli, onca yeniliğine ve Rusya şartlarına göre yapılmış olsa da Mavi Kuş kadar dayanıklı çıkmayacaktı! Hemen her yıl toplu bir tamirat isteyecekti yeni araba.

Nissan Bluebird, sonraki yıllarda birçok şoföre veya şoför adayına ev sahipliği yaptı. Bu arada artık iyice yaşlanmış olmalıydı ki teklemeleri artmıştı. Arada bir kaza yapıyor ve her tekleme veya kazadan sonra biraz daha yıpranıyor biraz daha ölüme doğru yaklaşıyordu. Ama dayanıklı mı dayanıklıydı. Adeta ben daha pes etmedim diyor ve kim kullanırsa kullansın görevini eksiksiz yerine getirmeye çalışıyordu.

Bir ikindi vakti Karakol'a giderken Aksu çıkışında mezarlığın yanındaki keskin virajdan çıkan bir bisikletliye çarpmamak bir yandan da diğer şeritteki kamyonun altında kalmamak için kendini yol kenarındaki koca kavak ağacının kolları arasına atıyordu Mavi kuş! Kazada Karakol'daki yeni binanın tamiri için inceleme yapmaya giden müdür yardımcımız Beyşenbek beyin bacağı kırılıyor, şoförlük yapan Ömer hocanın başında travma oluşuyor ama o çarpma ile direksiyonu bükülen ve ön tarafı iyice tanınmaz hale gelen Mavi Kuş, yolcuları hastaneye kendini de tamirciye atmayı başarıyordu. En son kazası bu olmuştu ama vefalıydı Mavi kuş. Benim de iki defa içinde bulunduğum ve sayısını hatırlayamadığım onca kazaya ve yedek parçasının olmamasından dolayı yeterli tamiri görememesine rağmen asla isyan etmeden yine kendini toparlıyor ve kaldığı yerden hizmetine devam ediyordu.

KAYSERİ'NİN BEREKETLİ EMANETLERİ

1994 yılında yaz tatili için Türkiye'ye gelince Kayseri'deki tanıdıkları ve arkadaşları ziyaret için oraya gittim. Hasret giderdik. Eski günleri, hatıraları paylaştıktan sonra asıl yapmam gereken işe giriştim: Madem Kırgızistan'da iğneden ipliğe her şeye ihtiyaç vardı ve geçen yıl bunun sıkıntısını çok çekmiştik, o halde bunların en azından bir kısmını tedarik yoluna gitmeliydim. Bunun için eskiden beraber kaldığım bir arkadaşımla plan yaptık, gidebileceğimiz esnafları belirledik. Bir kısmı imalat fiyatına, bir kısmı bedava bir kısmı da himmet olarak epey bir eşya topladık. Ben oradan köye geçtim. Dönüşte tekrar uğradım ve bir hafta daha kaldım.

Bu süre zarfında biraz daha eşya topladık, toplanan eşyaları paketlemeye çalıştık. İki hafta içinde topladığımız eşyalar arasında neler yoktu ki: Televizyon- video, ipek mantolar, eşarplar, deri montlar, çeşitli giyim eşyaları, elektronik eşyalar, kırtasiye malzemeleri, kitaplar, kasetler... İşimize yarayacak eşyalar artık o kadar çoktu ki, paketlemek zor oluyordu. Gıda maddelerini almaktan vazgeçmiştik. Çünkü aksi halde uçakta yüklü miktarda bagaj parası vermem gerekecekti.

İhtiyacımız olan eşyaların başında kırtasiye malzemesi geliyordu. Bunun için epey bir para gerekiyordu. Selman abiye -kulakları çınlasın- durumu anlatınca hiç düşünmeden gidin alın, benim hesaba yazdırın dedi, sevinçle gittik ve ne ihtiyacımız varsa

aldık. Selman abinin hesabının epeyce kabarık olduğunu görünce içim burkulmuş ve o eşyaların kıymetini daha iyi anlamıştım. O günkü para ile 12 milyon TL tutarına bir kırtasiye malzemesi almıştık. Büyük bir miktardı.

Kırgızistan' a varıp da herkes getirdiği eşyaları ortaya dökünce Kayseri'den götürülen miktarın ne kadar çok olduğunu görmüş ve epey şaşırmıştık. Sonraki günlerde bir öğrenci ziyaretine gidileceği zaman benim çantayı açardık ve gidilen yerdeki duruma göre kalem, bloknot, eşarp vb eşyalardan seçer öyle giderdik. Televizyon ve video bizim evler arasında dolaşmaya başladı. O zamanlar video demek, lüks demekti! Eve gelen öğrenciler için iyi bir etkinlik aracı idi video, film seyreder, Türkçelerini geliştirmelerinde faydalı olurdu. İpek eşyaları ise başta komşularımız olmak üzere öğrencilerimizin annelerine verdik. Ama öyle gelişi güzel değil, ziyarete gittikçe. Deri montlar çarşı pazarda tanıdığımız esnaflar ve arkadaşlar için hediyelik olarak kullanıldı veya satarak parasını diğer ihtiyaçlara kullandık. O eşyalar gelirken belli bir fedakarlık sonucu gelmişti, öyleyse bir kuruşu bile heba edilmemeliydi...

Mini bloknot ve eşarpların en sonuncusunu kullandığımızda aradan üç yıla yakın bir vakit geçmişti ve herkes şaşırmıştı bu işe! Belletmen arkadaşların ziyarete giderken bu yöndeki hediyelik ihtiyaçlarına karınca kararınca da olsa katkımız olduğu için kalan en son eşyaları da verirken Kayseri'deki abilere içimden bir daha teşekkür etmiştim, gönlüm rahattı; bereketli emanetler yerine ulaşmıştı...

TUZUN FAYDALARI!

Her okulda olması gereken doktorlardan biriydi, o. İhtiyar, alçak gönüllü, sessiz, sade görünümlü ve işini itinayla yapma gayreti içinde olan biriydi. Eldeki kıt imkanlarla görevini en iyi şekilde yerine getirmeye çalışır, geri kalan vakitlerde ise ya evine gider veya kolejde mesai saatinin dolmasını beklerdi. Isık Göl Kırgız- Türk Koleji'nin öğrencileri ve personeli biraz zor da olsa ona alışmışlardı. Okul dinamik insanlarla doluydu ama eski sistemden gelen tembellik bazen bizim doktor beyi de yakalardı ve kendini geliştirme ve beklenmeyen durumlarda çözüm üretme konusundaki yavaşlığı bazen sıkıntı çıkarırdı. En çok da sanırım herkeste olduğu gibi doktor beyde de görülen tembellik, bizi zorlayan husus olarak karşımıza çıkıyordu.

Doktor bey bir konuda çok iyiydi; her derde deva bulma konusunda! Meslekte eski olmanın verdiği tecrübenin yanı sıra Kırgızlar arasında yaygın olan alternatif tıp, onun da ilgi alanına giriyordu. Ancak o, öyle bitki vb. şeylerle değil de sadece bir şeyle, gelen öğrencilere derman olmaya çalışıyordu: Tuzla!..

Evet, bizim yaşlı doktor amca hemen her sabah kapısında dikilip kendisinin gelmesini bekleyen ve çeşit çeşit rahatsızlıklarını dile getiren öğrencilere, elinde varsa az miktardaki ilaçlardan veriyor, yoksa ılık tuzlu su öneriyordu! Öğrencinin başı, dişi, boğazı vb. ağrımış, öksürüğü varmış, ateşi varmış velhasıl hemen her türlü sıkıntıya ilk söylediği ve yazdığı ilaç, bizim ilk

duyduğumuz anda şaşırdığımız tuzlu su idi!. Haliyle öğrencileri doktordan çıkınca tuzu ve ılık suyu bulma telaşı sarıyordu. Kabı ve tuzu, dertten anlamayan ve asla taviz vermeyen yemekhane, mutfak sorumlularından temin etmek, sonra sabah, öğle, akşam yapılması gereken gargara için onu yatakhaneye götürmek ve odalarda kitap ve elbise dışında bir şey bulundurmaya izin vermeyen belletmen abilerini ikna edip, iyileşene kadar tuzlu suyu kullanmak bizim öğrenciler için iyi bir imtihan oluyordu...

Bu tuzlu su kullanma o kadar yaygınlaştı ki sonunda iş çığırından çıkmaya ve öğrencilerin yaptığı sınıf etkinliklerinde mizah malzemesi olarak kullanılmaya bile başlandı! Hemen her günlük olayda bir mizah noktası yakalamakta maharetli olan Kırgız insanı bizim doktoru da sonunda sahnelere çıkaracak kadar ünlü eylemişti; tabi ki kendisini değil, skeçlerle ve güldürülerle canlandırmasını yaparak! Hatta yıl sonu programlarının bile konuğu olmuştu yaşlı doktor amca. Gerçi öyle yabana atılacak bir metot değildi, tuzlu suyla gargara metodu ama işte bir noktadan sonra iş çığırından çıkabiliyordu.

Yıl sonunda o doktor amcaya yol göründü: Özellikle yaşlı olması, tembelliği, yeniliklere açık olmaması ve -belki tuzlu suyu çok kullandırması- gitmesinde en önemli etkendi.

Yaşlı doktor amca gitti ama ondan geriye ünlü metodu kaldı: Sonraki dönemlerde genç bir doktor gelse bile öğrenciler tuzlu suyla tedavi yönteminden hemen vazgeçmediler...

KARBONATLI MENEMEN

Bir arkadaşa misafir olduk yine bir akşam. Bize mutfak malzemelerinin yerini gösterdi ve kendisi öğrencilerin yanına gitti. Günlük programını uygulayıp da gelene kadar bize menemen pişirmek düştü. Domates zaten az bulunuyordu, bir de sonbahar olunca iyice azalmıştı, kıymetliydi!

Odaları ısıtmak için dağıtılan ancak bunun yanında yemek pişirmek gibi kabiliyetleri de olan o meşhur ısıtıcıyı kurdum ve soğanlar, domatesler, derken arkadaşın alelacele gösterdiği tuzu da ekledim. Biraz bekledikten sonra tuzuna baktım, biraz eksik gibi geldi yeniden tuz ekledim ama yine tadı yok. Biraz erisin de karışsın diye bekledim yine aynı. Bu arada menemen hafif çaplı köpürmeye başlamıştı! Ne olduğunu bir türlü anlayamamıştım.

Birazdan arkadaş geldi. Durumu anlattım. 'Hocam ne attın içine?' diyerek sordu. Tuz torbasını gösterdim. 'Hocam o tuz değil, karbonat!' demez mi... Ben bir yandan kendime kızıyorum bir yandan da arkadaşın odasında karbonatın ne aradığına şaşırıyorum. Canım menemen gözümün önünde köpük köpük kabarıyordu! Canımız sıkıldı ama pişirdik ve tavayı ortaya koyduk. Şöyle bir tadına baktık, aslında yenebilirdi ama biraz önceki köpüklü hali gözümüzün önünden gitmediğinden devam edemedik.

O sırada odaya diğer sınıfın belletmeni dalıverdi hemen sorgusuz sualsiz sofraya oturdu. Arkadaşla bakıştık ve ses etmedik.

O kadar menemeni döksek yazık, en iyisi olaydan haberi olmayan arkadaş yiyebildiği kadar yesin… Arkadaş da tadını beğenmemiş olmalı ki birazdan hızı kesildi, bizim yemediğimizi de fark edince: "Neler oluyor!" dedi. Biz de durumu anlattık. Biraz kızdı ama ne çare. Gerçi karbonattan bir şey olmazdı ama faka basmış olmasına kızıyordu!

Ev sahibi makamındaki belletmen arkadaş ısıtıcıyı yeniden çalıştırdı ve ünlü 'kerpiç ekmek' dilimlerini kızartarak üzerine tereyağı sürüp, çay eşliğinde servis yaptı. Üçüncü arkadaşa kendimizi o şekilde affettirdik ama yiyemediğimiz karbonatlı menemenin acısı içimizde kaldı!..

ÜNİVERSİTE YILLARI

ALA GÖL SEYAHATİ

1994 yılının yaz ayları başlıyor, Haziran ayı bitmek üzere. Coğrafya Bölümü'nde okuduğumuz için yılsonlarında derslerle ilgili değişik faaliyetlere katılmak, adetten ve eskiden kalma mecburi hizmet türünden görevler arasında sayılıyor. Her yıl sırasıyla bir yurt içi (SSCB) bir de yurt dışı (başta doğu bloğu ülkeleri) olmak üzere iki gezi yapılıyormuş. Bizden önce ta Kübalara kadar gidilmiş. Bizim olduğumuz dönemde sıra Pakistan'da idi. Ama para yokluğu gibi sebeplerle gidilemedi. Onun yerine gezi Kırgızistan içinde kaydırıldı.

Bu arada bir de coğrafî olaylarla ilgili bizim fakülteyi görevlendirme durumu oluyordu. O zamanlar bizim fakülte Kırgızistan'ın en önde gelen fakültelerinden biri olduğu için, verilen görevler de ona göre oluyordu. İşte o yıl da önemli bir göreve gitmemiz gerekiyordu: Karakol'un içinden geçen Karakol Çayı'nın kaynağını aldığı Alagöl varmış, 30 km kadar yukarda, dağın başında bir yerde. Onun ağzında yer alan taşların yarılması ve gölün taşması söz konusu imiş, bizim oraya gidip araştırma yapmamız gerekiyordu. İlgili bakanlığın yazısı doğrultusunda bizim fakülteye görev vermiş, bölge valiliği.

Hocalar gerekli elemanları seçerken bize de teklif ettiler. Biz severek gideceğimizi belirttik ama iş biraz tehlikeli olduğu için yabancı olmamız hasebiyle önce izin çıkmadı ama biz sorumluluğu üzerimize alınca Ömer Bey ve ben araştırma gezisinin

kadrosuna katılmış olduk. Gerekli hazırlıklar yapılırken herkeste ayrı bir heyecan, gidenlerde sevinç, gidemeyenlerde ise üzüntü vardı. Biz, yiyecek ve teknik destek konularını üzerimize aldık. Zaten geri kalan malzemeleri de üniversite karşıladığı için diğer arkadaşlara bir yük kalmamıştı! Sonunda ekip başkanı hocamız ünlü Jeolog Rus S. A. Kastramin, ekip başkan yardımcısı Kırgız kartografya hocamız D. Çontoyev hocamız ile ben, Ömer Bey, Marat, Munarbek, Rüstem ve Damir arkadaşlarımızla yola çıktık. Üniversitenin servisi bizi önceden planlanan yere bıraktı ve döndü. Biz artık doğa ile baş başa idik. Delice akan Karakol'un kenarına çadırımızı kurduk hemen.

Suyunun bir kısmı sulama amaçlı alındığı için yukarıdaki çılgın akışı Karakol şehrinin içinde yoktu. Her taraf olabildiğince yemyeşildi. Akşam yemeğini Ömer'le ben hazırladım. Yemekten sonra hocalarımız ikinci çadırda dinlenmeye çekilirken, biz, yaktığımız ateşin etrafında, su çağıltıları, cırcır böceklerinin sesleri ve dolunayın eşliğinde epey bir vakit sohbet ettik. Teypte enstrümantal müzik vardı. Bir ara baktık ki, bizim Kırgız arkadaşların gözlerinden yaşlar akıyor! Önce bir anlam veremedik ama sonradan anladık ki, gecenin o vaktinde oluşan hava, demir perdenin sertliğine esir olmuş gönüllerdeki pası silmeye yönelmiş. Ömer Bey ile bakıştık ve sesimizi çıkarmadık. Epey bir süre o şekilde devam etti bir süre sonra artık yatma vakti geldi diye yataklarımıza çekildik. Yarın bizi zor bir yolculuk bekliyordu...

Ertesi sabah erkenden, akşama kamp yerimize dönmek üzere yanımıza biraz yiyecek alarak yola çıktık. Kıştan kalma karların oluşturduğu çığa boyun eğmiş ve yolu kapamış kocaman çam ağaçlarını, sele dayanamamış ağaç köprülerini görüp şaşırıyoruz. Şaşırdığımız bir şey daha vardı bu arada: Kamp yaptığımız yer asıl kamp yerine göre çok geride kalmış! Gerçi ileri gitmek için kıştan yeni çıkmış yolu kullanmamız da zordu. Bundan dolayı çaresiz yola devam ettik. Çevremizi ağzımız açık seyrediyoruz.

Ömrümüzde böyle bir manzarayı ilk defa görüyorduk. Dağcıların yolundan Alagöl yoluna saptık. Dar ve ağaçlarla, çalılarla kaplı yollar birazdan öyle dikleşti ki, bir şeylere tutunmadan ilerlemek nerede ise imkânsızdı! Yanımızda öyle fazla bir yük olmamasına rağmen yine de çok yoruluyorduk. Vakit öğle olmasına rağmen yolun yarısına ancak varmıştık. Yorulmak bir yana, yanımızda yiyecek de yoktu! Yolun yarısında idik ama diğer yarısı ne zaman sona erecekti, bilmiyorduk. İleride ta aşağılarda bir kulübe görünüyordu ve herhalde atçıların kaldığı yer olmalıydı. Öyle ise bize kımız ve yiyecek bir şeyler vardı!

O çalılıkların arasından aşağıya bir çırpıda inmemiz görülmeye değerdi! Kulübeye doğru inerken ta yakınımıza kadar sokulan yabani hayvanlarla karşılaşıyorduk. Yine kulübeye doğru giderken çağlayarak akan bir suyla karşılaştık. Meğerki bu su Karakol Çayı'nın bir parçasıymış. Elimizde sopalarla yavaş yavaş kulübeye yaklaştık. Pekâlâ, o dağ başında azılı bir çoban köpeği bizi karşılayabilirdi! Korka korka kulübeye yaklaştık, kulübenin etrafını dönene kadar kimse var mı diye birkaç kez bağırdık birileri varsa çıksın diye!

Kulübenin etrafında bir tur atınca boşu boşuna gelin-güvey olduğumuzu anladık; ne atçı ne de yaşayan biri vardı kulübede! Oraya gelen dağcılar, kuruyan ağaç kütüklerini bir araya getirerek yarı kulübe görünümlü bir baraka ile birkaç oturacak bank yapmışlardı! Bu durum bizim aç kalmamız anlamına geliyordu. Ümitlerimiz sönmüştü! Üstelik o çukur alanda barakanın etrafında hani şu filmlerde gördüğümüz Kızılderili totemleri olur ya o türden bir sürü de totem vardı. Değişik türden ve korkutucu suratlarıyla! Akşam yalnız kalmayacaktık! Çevreyi şöyle bir kolaçan ettikten sonra dinlenmek için bir araya geldik ve banklara oturduk.

Biraz dinlendikten sonra akşam için çokça kuru odun topladık. Yoksa o karanlık gecede çırasız, o soğuk dağ başında ateşsiz

ve yatmaya yer bile olmayan o yerde mekânsız kalacaktık. Odunlardan küçük bir tepecik oluşturduk. Yakın çevreyi gezdik. Rus hocamız tecrübesine dayanarak bize otlardan çay yaptı! Yanımızda ateşimiz vardı ama barakanın bir köşesinde kibrit bulmuştuk. Kap olarak da iyice islenmiş bir konserve kutusunu kullandık. Hocamız: "Sizi tok tutar, çekinmeden için!" dedi. Hocamızda yılların tecrübesiyle bir tevekkül ve metanet vardı, bizde ise bir endişe ve açlık! Yapılması gereken bir şey daha vardı: Öğle ve ikindi namazlarımızı o bambaşka mekânda kendimizi Allah'a daha yakın hissederek eda ettik. Çok farklı bir duyguydu bu. İnsan galiba tabiatta kendini Allah' a daha yakın hissediyor...

Hava iyice kararmaya başlayınca ateşi yaktık. Gençler olarak birbirimize iyice yaklaştık ve ateşin çevresinde bir çember oluşturduk. Bu arada gündüz su kenarında bulduğumuz bir patatesi de ateşin bir köşesine gömdük pişirmek için! Neler neler konuştuk onca vakit! Şarkı-türkü söyledik. Değişik hikâyeler anlattık. Gecenin soğuk ve karanlık yüzü bizim ateş ve sıcak sohbetimize dayanamıyordu adeta. Bu arada hocalarımız getirdikleri iki kişilik kamp çadırında uykuya dalmışlardı bile. Ömer Bey de akıllılık edip getirdiği uyku tulumuna girince biz ateşin başında üç kişi kala kaldık, ateşin karşısında! Elimizden feneri düşürmüyor ve ateşi bir an bile odunsuz bırakmıyorduk. Yoksa çevreden gelen gizemli sesler ve totemlerin görüntüsü ile baş başa kalmak korkutuyordu bizi. Odun iyice azalmaya başlamıştı bu arada. Ben de artık şöyle bir dinleneyim diyerek bir bankın üstüne uzanınca yorgunluktan ve üşümekten uyuyakalmışım.

Gece bir ara uyandım. Ateş sönmek üzereydi, birazcık köz kalmıştı. Arkadaşlara seslenmeye korkuyordum. Ateşin yanına gittim kimse yoktu. Elimde fener var ama çevreye tutmaya korkuyorum. Yine de tutmak zorundaydım, arkadaşları aramak için. Totemler beni karşıladı o zifiri karanlıkta. Çevredeki yaratıkların sesleri ve gecenin sessizliği geceden korkan beni iyice korkut-

muştu! Ömer Bey'i uyandırmayı denedim olmadı! Geriye tek şey kalıyordu. Hocaların yanına gittiğini düşündüğüm arkadaşların yanına gitmek. 5-6 metre uzaktaki çadır bana çok uzakta gibi gelmişti. Çadırın yanına vardım, fermuarını açtım ve hocalarla arkadaşların ayakucuna sıkıştım. Maksat uyku değil, sadece dışarıda ve tek kalmamaktı! Çadırın fermuarını çektim, bir elimde sopa diğerinde fener öylece sabahı ettim. Bu arada sağ kolumun hep üşüdüğünü hissediyor ama bir anlam veremiyordum. Sabaha doğru bir şeyin çadıra doğru geldiğini ve sağı solu yokladığını hissettim! Dedim tamam, belayı bulduk, gelen ya bir yabani hayvansa! Birazdan fermuar açılıp da "adam arıyorum!" diyen Ömer Bey'i görünce rahatladım! Kızsam mı, darılsam mı? Gülsem mi ağlasam mı? O ünlü vurdumduymaz tavrıyla bir kere daha klasını konuşturmuştu, kulakları çınlayasıca Ömer Bey! Bu arada, üşüyen sağ elimin geceki korku ve heyecan yüzünden çadırın dışında kaldığını anladım! Gidip Ömer Bey'in uyku tulumuna girdim ve sabah saat yediye kadar uyudum, hem de ne uyku...

Herkes kalktı ve yola revan olduk. Çıkacağımız yol dik ve sarp yerlerden geçiyordu. Bazen deli akan suya sıfır, bazen de çalıların arasından geçerek yavaş yavaş ilerliyorduk. Arada bir bulduğumuz yenebilecek ot ve yabani meyveleri affetmiyorduk. Yaban soğanı, sarımsağı, ekşi tadı olan bir bitkiyi... ne bulursak! Zirveye iyice yaklaşınca üzerimize düşecek gibi duran tepelerin altından yola devam ettik. Rus hocamız: "Sessiz gidin, burada ses yankılanır ve o yankı ile taşlar yerinden düşebilir." diye bizi uyardı. Hedefe iyice yaklaştık. Yılların eskitemediği Rus hocamız- o günlerde 80 yaşına girmek üzere idi! artık yaşlılık- açlık ve yorgunlukla arkada kalmaya başlayınca, başına bir şey gelir korkusuyla onu bıraktık, Alagöl'ün halini ben de görmek istiyorum demesine aldırış etmedik. Dönüşte o müşfik hocamızın bize yiyecek bir şeyler bulduğunu görünce acıma duygusu yerini saygıya bırakmıştı!

Zirveye önce ben vardım. On-on beş dakika sonra Ömer Bey geldi. Gölün bize yakın kıyılarını gezdikten ve yüzümüzü, o dağ arasında, kudreti sonsuzun merhameti ile sessizce duran gölün kutsal addedilen suyu ile yıkadıktan sonra, Kırgız hocamız ve arkadaşlar da geldi. Gerekli incelemeyi yaptık, ben resimleri çektim ve sonuçta korkulacak bir şeyin olmadığına karar vererek dönüşe geçtik. Yolda yine yabani soğan vb. yemeye devam ederek. Artık içimiz dışımız soğan kokuyordu.

Kamp yerine döndüğümüzde Kırgız hocamız başımızdan geçenleri, kulübede beze sarılı halde bırakılan hatıra defterine yazdı. O defterde İsveç, Norveç, Kanada, İngiltere, Almanya, Rusya vb gibi ülkelerden gelen dağcıların hatıraları vardı. Bir de bizimki eklendi! Biz de yanımızda getirdiğimiz tuz, kibrit vb. malzemeleri bizden sonra gelenler kullansın diyerek bıraktık ve tekrar harekete geçtik.

Geldiğimiz vadinin karşısındaki dağın eteğinde ama suyun karşısında atlar vardı. Bu da çobanların olması demekti. Ömer'le ben onlardan kımız istemek için oraya gitmeye karar verdik ama suyu kendi çabamızla geçmemiz imkansızdı, üstelik hiç dermanımız yoktu. Geri döndük ve yaklaşık 14 km'lik yolu aç-bi ilaç kat etmeye karar verdik.

Toplu halde yürümemiz çok zordu. Ömer Bey, bize fark atmış çoktan gözden kaybolmuştu! Vakit öğleye yaklaştığında ilk kamp yerine ulaşmıştık. Ömer Bey, buraya ulaşır ulaşmaz yemek hazırlığına başlamış. Bizim arkadaşların merakını da gidermiş. Dün akşam dönmemiz gerekirken biz tam bir buçuk gün geç kalmıştık.

O akşam dinlenme, küçük çaplı çevre gezisi ve böğürtlen sefası ile geçti. Ertesi gün, Rus hocamız elimize kâğıt kalemi aldırdı ve çevreye inceleme gezisine çıktık!

Artık dönüşe geçme zamanı gelmişti. Karakol'a geldik. Eşya-

ları üniversiteye, bizim eşyaları koleje ve kaldığım eve, arkadaşları da evlerine bıraktık. Raporu hocalarımız yazıp ilgili yere verdiler. Resimleri Türkiye'ye gelen bir arkadaşa çıkarttırdım ve üniversite bir resim sergisi ve yaşadıklarımızı anlatan bir duvar gazetesi hazırladık. İki hafta sonra duvarda bir tane bile resim kalmayacak, renkli fotoğrafın olmadığı lüks sayıldığı zamandaydık, fırsatını bulup da alanların sayesinde geriye hatıraları kalacaktı.

"GÜZEL TÜRKİSTAN"

Üniversite birinci sınıfta okuyoruz. Tamamen farklı bir ortam. Sınıfların çoğunluğu bayan ağırlıklı. Bizim ilk yabancı öğrenciler olmamız onların nezdinde bizi daha da ilginç kılıyor. Yeni arkadaş çevremize uyum sağlamaya, onları kazanmaya, sıkıntı çekmemek için onların içine girmeye ve ölçüyü kaçırmadan arkadaşlık kurmaya çalışıyoruz ve genelde herkes bizden memnun. Memnun olmayan kimse yok, tanımayan bize biraz uzak duruyor o kadar...

Eski sistemden kalma bir uygulama var, üniversitede: Her yıl belirlenen bir konu etrafında fakülteler arasında ve üniversiteler arasında yarışma yapılıyor. Milli, manevi değerler mutlaka yer almak şartıyla konu ne şekilde yansıtılırsa yansıtılsın fark etmiyor ve epey çekişmeli geçen yarışma sonunda birinci gelen fakültelere değişik ödüller veriliyor. 1. gelen prestij kazanıyor, haliyle. Bizim Ekonomi- Coğrafya Fakültesi'nin yarışma sırası belli olunca program hazırlayan hocamız yabancı öğrencileri olarak bize de geldi: "Haydi bakalım, öylesine okumak yok! Siz de bu programda yer alacak ve fakülte adına yarışa katılacaksınız!" Yok, falan dememize fırsat kalmadı. Bizim Ömer Bey hayatında böyle bir şeye katılmamış! Ben ise orta okulda okul korosu ve tiyatro ekibinde görev almıştım. Birazcık tecrübe vardı ama orası çok farklı bir ortamdı, nasıl edecek, ne yapacaktık? Üstelik bu yaptığımız şey Türkiye'yi ve bizi tanıtmaya yönelik olmalıy-

dı. Müdür beyden izin aldık. Programda da oraya gittiğimizden beri okuldaki her programımızda olmazsa olmaz parçalardan biri olan "Güzel Türkistan" parçasını okumaya karar verdik. Ben katılacaktım programa. Durumu bizim sınıftaki arkadaşlara ve başımızdaki hocaya ilettik. Çok memnun oldular ve sevindiler. Yabancı birisinin onların programında yer alması mutlaka artı puan demekti, sevinç biraz da bundandı!

Başımızdaki hocayla ve arkadaşlarla kararlaştırdık ve benim de koroya katılmam konusunda fikir birliğine vardık. Türkçe parçayı ise benden Türkçe dersi alan sınıf arkadaşım Rüstem ile düet yaparak söyleyecektik. Programa katılan herkesin ilgi odağı olmuştuk. Kırgızca'yı çok iyi bilmememe rağmen koroda yer almam, koleje ait Casio marka mini orgu da getirerek bizim Türkçe parça ve diğerleri için kullanacak olmamız herkeste bir sevinç oluşturmuştu! Artık bizim fakültenin sırası gelmişti. Hünerlerimizi sergileme sırası bizdeydi. Gerçi heyecan illa olacaktı ama bizim Kırgız arkadaşlar bu ve benzeri programlarda oldukça yetenekli oldukları için herhangi bir korku yoktu. Üstelik bu sefer diğer fakültelere göre artı bir durum da vardı: Türk birisi vardı listede ve Kırgızca-Türkçe parçaların seslendirilmesinde görev alacaktı!

Program başladı. Normal seyrinde devam ediyor. Arada bir koro milli motifler de sahneliyordu. Haliyle ben de içlerinde yabancı bir öğrenci olarak yer aldığım için seyirciler alkışlıyor, jüri ise yüksek puan veriyordu. Sıra bizim Türkçe parçaya geldiğinde bizim heyecan doruktaydı. O ana kadar koronun elemanları arasında kayboluyorduk ama bu sefer sahne bize kalacaktı. İsmimiz anons edilince üniversitenin konser salonu alkışlarla inledi. Rüstem ve ben çıktık sahneye, herkesi selamladık. Bizim sınıfta okuyan Marat arkadaşımız çok güzel şekilde eşlik etti bize, Casio ile. Parça bittiğinde bizi ter basmıştı ama salon uzun bir süre alkışlamaya devam etti. Sahne arkasından tekrar sahneye çıktık ve

herkesi bir daha selamladık. Jürinin hepsi de 5 üzerinden 5 puan vermişti! O anı unutmak ne mümkün...

Bizim fakülte o zaman yarışma sırasına göre son fakülte idi ama bizim inkar edilemez katkımızla birinciliği almıştık! Fakültede yer alan tüm sınıfların iştirakiyle zaten o zamana kadar süregelen yemek verme işi, program sonrası ziyafete dönüştü. En çok bizim "Güzel Türkistan" tutulmuştu! Herkes gelip bizi tebrik ediyordu. Biz de şaşırmıştık. Üzerimizde tatlı mı tatlı bir yorgunluk vardı...

Gala konsere en güzel parçalar seçiliyordu, bu parçalar arasında bizim "Güzel Türkistan" parçası da vardı. Orada da bir güzel seslendirdik. Sonraki tüm programlarda istek parçası oldu. Rüstem güzel gitar çalardı, gitar versiyonunu çıkardı, komuz (kopuz) versiyonu çıktı. Biz sahne aldığımızda üniversiteye yayılan "Güzel Türkistan'ın" sözleri salonda bulunan herkes tarafından birlikte söylenmeye başlandı. Rüstem ile beni bir arada görenler hemen o parçayı söylememizi istiyorlar, mırıldanarak eşlik ediyorlardı. Sovhoz çiftliğine çalışmaya götürülen üniversiteli yerli arkadaşlar, o yorucu ortamda hep istekte bulunuyorlarmış Rüstem'den. Artık üniversitede ve Karakol şehrinde biz ve bizim "Güzel Türkistan" ünlü olmuştuk.

MANAS DESTANI

Üniversite ikinci sınıfta okurken, birinci sınıfta aldığımız, fakülteler arası yarışma birinciliğinden dolayı bu sefer ilk programı bizim fakülte sahneye koyacaktı. O yıl konu olarak "Gelenek-Görenek" olarak tespit edilmişti. Hazırlıklar, üniversite açıldıktan birkaç hafta sonra başlayacaktı. Onun için de fakülteye bağlı bölümlerden yetenekli elemanlar seçilmeye başlanmıştı. Genelde elemanlar geçen yılın kadrosuna ek olarak, özellikle yeni gelen öğrenciler arasından seçiliyordu. Bizim sınıfta yine ben, Rüstem ve Marat liste başındaydık! Toplantı yapıldı ve konuya uygun olarak bir program taslağı çıkarıldı.

Kırgızların dünyaca ünlü Manas Destanı var. Bu destan biraz da kutsal sayılır ve genelde bu tür programlarda yeni nesle önemini anlatmak için ilk parça olarak sahneye konur. Manas Destanı'nı öyle herkes okumaz, okuyamaz. Mutlaka okumaya başlamadan önce bir rüya görüldüğü söylenir. Bunun akabinde icabında Manas ile ilgili bilgisi olmayan biri bile ezberden Manas Destanı okuyabilir. Bir de varyant denilen bir şey var: Manas'ı rüyasında gören şahıs ana hatları benzer olmakla beraber üslubu, içeriği tamamen kendisine ait bir destan okumaya başlar. Bundan dolayı çok sayıda varyant vardır. Kendine ait varyantı olmasa da hemen her okulda, sınıfta Manas Destanı okuyabilecek bir destancı olur, programlarda şöyle biraz okutmak için. İşte bizim fakülte programlarında da her fakültenin bir Manasçısı vardı ve

bunlar kendi fakülteleri adına sahneye çıkar puan alırdı. Aksi gibi bu sefer bizim fakültenin Manasçısı yok! Görevli hocalar kime görev verdiyse o kaçtı. Çünkü ezberlemek ayrı, okumak ayrı maharet istiyor. Sahneye çıkıp rezil olmak da var. Bundan dolayı kimse bu işi üstüne almadı. Diğer görevler ise paylaşıldı. Herkes Manas okuma görevini kara kara düşünüyordu,. Başka bir yerden biri de olamazdı, illa fakülte öğrencisi olacaktı.

Biz Rüstem ile beraber yine bizim o meşhur olan "Güzel Türkistan" parçasını okuyacaktık. Ama benim içimde de fakültemiz adına bir sıkıntı idi, Manas okuyacak birinin olmaması. Bir gün bu sıkıntı ile yattığımda Manas ile ilgili bir düş gördüm! İçeriğini hatırlamıyorum ama bunu ertesi gün bizim görevli hocalara bildirdim. Onlar da şaşırdılar. Programa hazırlık çalışması sırasında hocalar yine öğrencileri sıkıştırıyorlar, biriniz Manas okuyacaksınız diye. Kimsede çıt yok. Kimse gönüllü olmak istemiyor. El kaldırdım ve hocam ben okumak istiyorum dedim. Millet şaşırdı! İlk şaşkınlık geçince de bir alkış koptu! Hocalar beni övmeye, yerli arkadaşları yermeye başladılar. Amacımız bu değildi tabi. Gerekli talimatı aldık. Şimdi en önemli iş bana kalmıştı. Kendine ait varyantı olan Talant Ali diye Manasçı bir arkadaşımın verdiği Manas Destanı kitabından biraz yazdım ve ezberlemeye başladım. Yapılması gereken bazı mimik ve canlandırmaları ise beyitlerin içeriğine göre yapmayı o zamana kadar gördüğüm okumalardan ilham alarak yapacaktım. Arada bir dekanımız bize gayret vermeye geliyordu. Bu arada benim Manas söyleyecek olmam da ona ve bizim fakülteye aşk şevk veriyordu! Üniversite için kendine göre bir yenilikti bu! Ama bu işin diğer fakültelerde duyulmaması gerekiyordu, bizim daha fazla puan alabilmemiz için. Gerçi üniversitede bizden başka yabancı yoktu. Rus-Uygur vb. yerli halk ise bu konuya biraz uzak kalıyordu. Matematik Bölümü'nde okuyan bizim arkadaşlar da hala katılsak mı katılmasak mı hesabı içinde oldukları için avantaj bizim fakültede idi!

Neyse, hazırlıklar bitti ve programı sahneye koyacağımız gün geldi. Manas Destanı okunurken, arkada onu, vezirlerini ve askerlerini canlandıracak kostüm ve figüranlar da düşünülmüştü. Herkes yerini aldı. Ben sahnenin ortasında Kırgız elbiseleri içinde oturuyorum! Birazdan perde açılınca konser salonunu dolduran herkes ve jüri şaşkınlığa büründü ama arkasından bir alkış koptu! Kimse böyle bir sürprizi beklemiyordu. Benim sahne almam jüriyi etkilemeye yetmişti ve eksiksiz okuduğum Manas Destanı bir uzun alkıştan sonra 5 üzerinden 5 puan almaya hak kazanmıştı. Bizim için önemli olan da buydu! Geri kalan eserler de sahnelendi. Çok büyük bir performansla programı tamamladık ve adet olduğu üzere ziyafet verdik.

Tüm fakülteler sahne aldı ve o yıl da bizim fakülte birinci oldu! Sadece benim Manas okumam buna yetmezdi ama 1. olmamızda katkısı olduğu için hocalar ve dekanımız beni tebrik ettiler. Üst üste iki kez birinci olmak çok zordu ama biz bunu başarmıştık. Keramet değildi, ancak ta başta gördüğüm Manas ile ilgili düşün de bu işte bir katkısı olmalıydı. Bu düş olayı kısa zamanda yayılmıştı.

KIRGIZ DERSANESİ- BEŞ EKMEK

Karakol şehrinde epeydir açılması düşünülen ev 1997 yılında açıldığında oraya konacak Türk ve yerli eleman konusunda sıkıntı çekilmedi. Türk eleman olarak evin başında bu satırların yazarı, yerli eleman olarak da sınıf arkadaşım Rüstem ile bir iki yıldır bizimle tanışmış olan Bekcan ile Mars kalacaktı.

Ev açılıyordu ama eve koyacak bir tane bile eşya yoktu. Diğer evlerden birkaç parça bir şeyler alalım diyoruz ama onlarda da fazladan bir şey yok zaten. Bu gün yarın para gelecek diye bekliyoruz, o da yok. Olsa bile yeterince almak zor. Çünkü kolejin tadilatı için de epey bir para gerek. Biraz daha bekledik ama para da yok eşya da yok. Çoktandır dişimden tırnağımdan artırdığım biraz param vardı. Başımızdaki abi sen harca biz daha sonra sana veririz, dedi. Ben uygun fiyata nerede ne bulduysam rast geldikçe aldım. Odanın birine kolejin marangozhanesinde kendim bir sedir yaptım, bitince nasıl yaptığıma hayret ederek! Velhasıl sonunda eve girmiş olduk.

Para sıkıntımız devam ediyordu. Arada bir, az da olsa kolejden bir şeyler geliyordu ama dört tane babayiğit genç ve bir sürü öğrenci için özellikle yemek konusunda sıkıntı vardı. Bir hayır vardır diyerek ve sonucun bereketli olmasını dileyerek evdeki arkadaşları fazla sıkmadan yaşamaya devam ettik. Gerçi bir ara biraz sıkıntılı bir dönem oldu ama onu da hep birlikte konuşarak hallettik. Kısa zamanda evimiz şenlendi, arı kovanı gibi giren

çıkanlarla dolup boşalmaya başladı. Herkes birlik beraberlik ve kardeşlik duygularını öğreniyordu. Aileler de bu halden memnundu.

Arada bir birkaç defa gelip kalan anneler için odaları değil evi bile tahsis etmekten çekinmedik. Böylece onların kafasında en ufak bir soru dahi kalmamış oldu. Bize, hayır dualarını göndermeleri bağırlarına basmaları yeterdi...

Ailelere içinde bulunduğumuz sıkıntıyı fark ettirmemeye çalışıyorduk ama özellikle iktisat konusunda öğrenmemiz gereken çok şey almamız gereken epey yol vardı. Onları öğrenmeye ve hayatımızda tatbik etmeye azmettik, kolları sıvadık: Demlediğimiz çayı bir defa içmeyecek, bir sonraki çay için yine onu kullanacaktık. Şeker biterse paramız olana kadar şekersiz çay içecektik... Pirinç pişirirken yağ bulamasak da ses etmeyecektik… Yemeklerimiz daha bir bereketli olmaya başlamış ve en önemlisi de öğrencilerimiz eve sahip çıkmaya başlamışlardı; artık arada bir de olsa köyden değişik gıda maddeleri getiriyorlar, getirtiyorlardı. Kimsede şikâyet yoktu...

Evimizin ilk açıldığı zamanlarda hiçbir şeyimiz olmadığı günlerde, şekersiz çayımızın yanına bir kuru ekmek olsa da yeter diyorduk ama her gün birkaç tane ekmek almak zor oluyordu, nakit para gerekliydi, o da bizde yoktu. İşte o günlerde, bir iki yıldır Karakol şehrinde faaliyet gösteren Türk fırınının sahipleri bir ev açıldığını öğrenince bizim eve günde beş ekmek vermeyi kararlaştırmışlar. Okuldan, gidin oradan ekmeğinizi alın dendi ama utandık ilk anlarda. Ama sonra mecbur kaldık gitmeye. Böylece ekmeğe olsun günde belli bir miktar nakit para verme derdinden kurtulmuş olduk. Akşama doğru kimin yolu düşerse o ekmeği alıp eve geliyordu.

Çoğu zaman ekmeğimize bir katık bulamasak da, çayımıza kuru ekmeği yoldaş ederek yudumlama zevkini öğrenmiş ve yeni

bir bereket kapısı açmıştık. Aylar ayları kovaladı, benim her ay olmasa kırk-kırk beş günde bir aldığım 400 som (10 dolar civarında) burs ve günde evimize gelen beş ekmek sayesinde önce bereketli Ramazan ayını karşıladık, sonra elektrikli ısıtıcı ile ısıtmaya çalıştığımız ancak elektrikler gittiğinde çaresiz kaldığımız tek göz odamızda soğuk kış günlerini karşıladık sonra da yılsonunu getirdik. Hayatımızda yokluk ve zorlukla geçen bir yıl oldu ama semeresi bol oldu… Çok şükür. Beş ekmek bize beş yüz ekmek gibi bereketli olduğunu gösterdi.

KIRGIZ GENCİN PİŞMANLIĞI

1993 yılı. Üniversiteye başlayalı birkaç ay oldu. Bizim açımızdan, belletmenlik görevinin yanı sıra yüksek okul eğitimi almak güzel bir şeydi ama ters giden bir şey vardı: Bize alışamayan, bizi anlamayan bazı yerli öğrenci arkadaşların tutumları, bizim için çok zor günlerin habercisiydi.

Birbirimize sıkı kenetlenmiş ve her nereye gidersek gidelim en az iki kişi ile gitmeye karar vermiştik. Bir şey yapacağımız zaman toplanıyor ve öyle karar alıyorduk. Sınıflar arası gidiş gelişlerde bile koridorda asla tek başına olmamaya çalışıyorduk ve hep beraber gidip geliyorduk. Özellikle bayan öğrencilerin bize olan bakış açıları bizi zor durumda bırakıyordu ama hangi birisine neyi, ne şekilde anlatabilirdik ki... Kara kara düşünüyor ve bir karara varamıyorduk. Türkçe dersi alan bir sınıf vardı, pekâlâ onlar bize tercüman olabilirlerdi ama her zaman da onları bulup bizim meramımızı halledin diyemezdik ki!

Bir gün tebeşir almaya en alt kata gidip geldikten sonra hocanın gelmesini beklerken sınıfa bir bayan girdi. O sınıfta sadece biz ders görüyoruz. O bayan arada bir bizim önümüze çıkanlardan biriydi. Bizim yabancı olmamız ve yerli arkadaşlara göre nispeten iyi giyinmemiz dikkat çekiyordu. Ancak her şeye rağmen birinin gelip de bizim arkadaşlardan birine ilan-ı aşk edeceğini tahmin etmiyorduk, beklemiyorduk. Böyle bir durum karşısında ne yapacağımızı şaşırdık. Bayan, bizim bir arkadaşa âşık olmuş,

ille de ben seninle konuşmak istiyorum diyor. Ne dediysek anlatamadık. Arkadaş diyor ki ben evliyim ve çocuklarım var. Bayan diyor ki, beni eşin ve çocukların ilgilendirmez, sen ilgilendiriyorsun! Bu kargaşa nereye kadar devam edecekti. Üstelik bayan hemen oracıkta bağırıp bizi zor durumda bırakabilirdi de. İçinden çıkılması zor bir durumla karşı karşıyaydık. Birkaç dakika içinde o zamana kadar bıraktığımız güzel izlenimler yerle bir olabilirdi. Ne yapmalıydık?..

Bizim âşık olunan arkadaşa, haydi sen konuş, bizi anlat da kurtulalım bu işten dedik. Sınıfımız oldukça küçük olduğu için konuşulanları biz de dinliyorduk, arkadaş bayana bizim, kolejdeki görevlerimizi vb. anlattı. Kırgızcayı çok iyi bilmese de arkadaşın anlattıkları sanırım anlaşılır oldu ki, bayan biraz sonra sakinleşti ve özür dileyerek çıktı gitti. O bayan belki de bizi sınamıştı kim bilir. Sonunda bir dertten daha kurtulmuştuk ama ilginç bir şey daha vardı anlatılması gereken...

O gün, o bayan, sınıfa girip de bizim arkadaşı zor durumda bırakırken o arada sınıfa bir genç girdi. Biz de hele şükür, şimdi bu genç o bayana söyler de onu alıp gider diye sevinmiştik! Meğer onun da bir derdi varmış, bize: "İçki gerekse hemen getireyim!" demesin mi? Zaten başımızda bir dert vardı şimdi iki olmuştu. Biz de artık iş başa düştü diyerek o gence de bizim o tür şeylere bakış açımızı anlattık ve bir daha farklı tekliflerle gelmemesi için nazikçe durumu izah ettik ve ahbaplık kurmaya çalıştık. O da biraz mahcup bir şekilde çıkıp gitti. Arada bir koridorda rastladığımız o genci, o yılsonunda Türkiye'ye geleceğimiz zaman yine gördük. Bir şey istiyor musun bizden diye sorduk, cevabı belki şakaydı ama yerine getirilmesi zor bir şeydi: 'Türkiye'den rakı getirin, sizin rakının ünlü olduğunu duyduk.' demişti.

Aradan birkaç yıl geçti... Artık üniversiteyi bitirmeye doğru yaklaşmıştık. Son sınıfta okullara staja gidiyorduk. Bizim gittiğimiz okulda, o Kırgız arkadaş da vardı. Sosyal yönü güçlü olan

birisi olduğundan zaten fakülte programlarında karşılaşıyorduk ama daha yakın olma imkânı yoktu. Ama stajda durum değişti ve onunla çok samimi arkadaş olduk. Artık birkaç yılın birikimi ile bizi iyice tanıyan arkadaşın bir şeyi itiraf etmesi gerekiyordu. Bir gün söz döndü dolaştı ve bizim ilk yılımıza gitti. O zaman arkadaş yaptıklarını hatırladı ve şunları söyledi: "Kusura bakmayın o zaman sizi tanımadığımız için bir cahillik etmiş ve size öyle bir teklifle gelmiştim. Aslında benim sizinle ilgili öyle kötü bir niyetim yoktu. Sadece birkaç bayan sizden hoşlandığı için onlarla sizi tanıştırmak istemiştim. Ama geçen bunca yılın ardından yaptığım gözlemlerden anladım ki, siz o tür işlerle uğraşmıyorsunuz ve bizim kızlara olan bakışınız asla değişmedi. Bu durumda bana, geç de olsa sizden özür dilemek düşer ve sizin bu kararlığınızı tebrik etmem gerekir!"

Evet, geçen onca yıldan sonra farkında olmadan bir gönül daha kazanmıştık. Şimdi o arkadaş bizim kurumların birinde görev almakta ve bizim bıraktığımız yerden kendi gençlerine hizmet etmektedir...

ASILBEK'İN MİSYONERLERİ YERMESİ

Orta Asya bizim gittiğimiz ilk günlerden itibaren bir "Satranç Tahtası'na" dönmüştü. Birçok ülkeden insanlar kendi idealleri ve çıkarları istikametinde bir şeyler verme-alma savaşına girmişlerdi. Daha ilk günlerde o kadar farklı insanla karşılaşmak, bizi epey ürkütmekle beraber bir bakıma gayrete de getiriyordu.

Köylere kadar gidip bir Kırgız köylüsü nasıl yaşıyorsa o şekilde yaşamaya çalışarak veya yerli enstrümanları kullanmaya çalışarak uğraş veren insanlar vardı buradaki halka yaklaşmak için… Peynir fabrikası açan İsviçreliler… Ormancılık konusunda işbirliği için gelen İsveç ve Almanlar… İranlılar, Kuveytliler, Sudiler hatta Budistler… Bir de hastalık tedavisi için (!) geldiğini söyleyen doktorlar…

Bizim sınıfta Türkçe öğrenmek isteyen Rüstem'le beraber Asılbek diye bir arkadaşımız vardı. Onlarla dil öğretmenin yanı sıra günlük olaylarla ilgili de konuşur sohbet eder, sağa sola beraber gider ve kendimize göre farklı bir gidiş çizerdik. Bu arada söz arasına din-diyanet meseleleri de girer, biz de bu konulardaki düşüncemizi dile getirirdik. Buradaki insanların dine karşı önyargıları vardı. Özellikle Asılbek önyargılı yaklaşıyordu. Aradan iki yıl geçmesine rağmen gelişme yok denecek kadar azdı ama artık dini konulara özellikle de İslamiyet'e ilgileri artmıştı. En azından dinimizle diğer inanç sistemlerinin; bu arada da misyonerlerin farkına varmışlardı. Yine de Asılbek hep şüpheci yaklaşıyordu.

Benim ve Rüstem'in ikna çabaları bile misyonerlerin asıl amacını anlamak konusunda Asılbek'i ikna etmeye yetmiyordu.

O günlerde yine bir misyoner grubu: "Hasta çocuklarınızı tedavi edelim, İsa sizi seviyor!" türünden el ilanlarını her tarafa asmışlardı. Evet, işte böyle bir ilan üzerine Asılbek'le beraber yazılan günde belirtilen adrese gitmeye karar verdik. Hava, kış olduğu için oldukça soğuktu ve 30 cm'ye yakın kar vardı. İyileştirme seansını çocuk hastanesinde düzenliyorlarmış. Birkaç Rus teyze bizi kapıda karşıladı. Sesimizi çıkarmadan yukarı kata, salona çıktık. Yavaş yavaş çocuklarının elinden tutan kadın-erkek aileler ve her yaştan insanlar gelmeye ve salonu doldurmaya başladı. İşin garibi hasta çocuklardan çok yetişkin insanlar çoğunluktaydı! Biz ise en arkada olanları izlemeye başladık. Birazdan kızlı-erkekli gençlerden oluşan doktor grubu ellerinde gitar ve küçük İncillerle sahneye çıktılar! Başladı iyileştirme seansı. Çeşitli ilahiler ve dualar, şarkılı İncil okumalar ve yakarışlar, tempo ile ve kâh oturarak kâh ayakta hep beraber yapılıyordu. Bu görüntüler, Asılbek'in düşüncelere dalmasına yol açıyordu. Bizi oraya gelen Ruslar değil de Kırgızlar ilgilendiriyordu ve ortada hasta çocukları iyileştirme adına hiç bir şey yapılmıyordu.

O kasvetli havaya dayanamayarak salondan çıkarken bizim Asılbek'te epey bir değişiklik olduğunu gözlemledim. Asılbek, ikna olmuştu ve hemen o katta bulunan ihtiyar Rus kadınla tartışmaya başlamıştı bile! "Siz çocukları tedavi edeceğiz diyerek milleti kandırıyorsunuz bizim insanlarımızın inançlarını sarsıyorsunuz. Yaptığınız doğru değil!" Rus kadın ise: "Bizim için de sizin için de Tanrı bir, yaptığımız gayet normal!" diye arkadaşa karşılık verdi. Aralarına girerek Asılbek'i dışarı çıkardım. Düşünceliydi. "Asılbek benim demek istediğim buydu. Bu insanlar farklı isimlerle, buraya sizleri İslamiyet'ten döndürmek için gelmişler. Biz ise size vefa borcumuzu ödemek için buradayız." dedim. Asılbek: " İbrahim, ben seni şimdi daha iyi anladım. Haklıymışsın. Bun-

dan sonra ben de bizim insanlarımızın kendi dinimiz istikametinde bir şeyler öğrenmesi konusunda uğraşacağım!"

O günden sonra Asılbek, dinini öğrenme konusunda istekli davrandı.

KOMŞULAR

İLK KOMŞU DAVETİMİZ

İkinci evimize taşındığımızda ilk zamanlar biraz yadırganmıştık. Her ne kadar, Türklerin bir yıldan beri faaliyette olduğu bölgede, iyice tanınan kolejimiz sayesinde bir sevgi ve sempati olsa da sonuçta ilk defa bir yabancı ülkeden beş genç onların içine, apartmanlarına girecekti ve bu, onlar için bir bilinmeyendi. İlk zamanlar biz de yeni olmanın psikolojisi ile hareket etmek zorunda kaldık.

Kırgızlarda bir adet var: Yeni bir eve taşınınca ev sahibi komşulara davet verir. Komşular da yeni komşuya değişik hediyeler getirir. Bizim de böyle bir adetimiz var, bunu biliyorduk ama uygulama konusunda biraz tereddüt yaşıyorduk. Sonunda kolej müdürü ile konuştuk ve komşuları davet ederek kendimizi tanıtmaya ve onlarla kaynaşmaya karar verdik.

İki bayan komşuya durumu ilettik. Bu komşularımız aynı zamanda apartmanda tanıştığımız Kanat ve Kanıbek adındaki öğrencilerimizin anneleri idi. Böyle bir şeyi beklemiyor olmalı idiler ki buna biraz şaşırdılar. Sonra durumu beylerine iletmişler ve onlar da memnun olmuşlar, 'ne gerekli ise yapalım' demişler. Sonra bizim bile şaşırdığımız olaylar gelişmeye başladı: Komşularımıza görev taksimi yaptı o iki abla! Kimi pazar alışverişini, kimi koyun almayı (Kırgız davetlerinde, en az bir koyun davetin olmazsa olmazlardandır!) ve kesip pişirmeyi, kimi zengin salata çeşidi ve hamur işi hazırlamayı, kimi evi düzenlemeyi, kimi de

konukları çağırmayı üstüne aldı! Doğrusu ya bu sefer de biz şaşırdık bu kadarını hiç mi hiç beklemiyorduk! Bizim arkadaşlara da bizim evin işleriyle ilgilenen komşularımızın küçük çocukları ile ilgilenmek kalmıştı! Hatta bir arkadaşımızın üzerine kundaktaki bebelerden birisi çiş yapmıştı da herkes bu duruma çok gülmüştü!

Neyse, kararlaştırdığımız gün ve saatte Voshod toplu konutlarında yer alan 24 nolu apartmanın 4. bloğundaki 40. daireye toplam 30 kadar komşu eşleriyle beraber geldi. Biz misafirlere sadece hoş geldiniz diyebiliyorduk, servis hizmetini bile üstüne alanlar vardı! Çok samimi bir havada güzel bir tanışma faslı oldu. Kırgız, Kazak, Rus, Uygur, Özbek, Tungan komşulardan oluşuyordu liste! Okuldaki öğretmen abileri merak ettikleri için onlardan da birkaçını çağırdık. Her şey o kadar güzel gelişti ve devam etti ki bizi bağırlarına bastılar, 'bundan sonra en ufak bir ihtiyacınız olur da söylemezseniz karışmayız' diyerek açık çek verdiler. Zaten o zamana kadar az çok o çevrenin çocukları da bizi reklam etmişlerdi, apartmanımızın yöneticisi, çocuklarımıza Türkçe ve sizin terbiye sisteminize göre terbiye öğretin dedi!

KOMŞULUKTAN ÖTE KOMŞULUK!

Komşularla aramızda öyle bir yakınlaşma olmuştu ki, ancak akrabalar arasında görülebilecek türdendi. En ufak bir ihtiyaç olduğunda karşılıklı olarak gidip gelebiliyorduk: Tüp mü bitti, yemeği komşuda pişiriyorduk ya da yemek daveti alıyorduk, yağları mı bitti, gelip alıyorlardı…

Bazen bizi ararlar ve bu gün akşam misafirimizsiniz yemek falan hazırlamayın derler ve bizi eve çağırırlardı. Siz ananızdan babanızdan uzaktasınız, cebinizde paranız olmayabilir, pişirecek bir şeyiniz olmayabilir, üstelik bizim çocuklarımız için de bir sürü masraf ediyorsunuz derler ve bizi sofraya buyur ederlerdi. Bazen de çocukları geleceği zaman bir tabak yemek veya pasta-börek türü şeyler gönderirlerdi.

Arada bir biz de bekâr yemeğinden usanınca öğrencilerimizden birinin annesini arar, bir mantı veya Kırgız pilavı yemek istiyoruz, ne gerekliyse söyleyin der, gerekli malzemeyi alır, onlara hazırlattırır ve onların evinde beraberce yerdik...

Artık yaz tatili gelmişti ve yorucu bir yılı geride bırakma hazırlığındaydık. Öğrencilerimizi köylerine gitme, bizi de Türkiye'ye gelme heyecanı sarmıştı. Bu durumu komşularımız da biliyordu ve bize ne zaman gideceğimizi soruyorlardı. Bizim gidiş-gelişlerimiz toplu olduğu için okulla birlikte hareket ediyorduk. Yolculuk günü belli olunca komşulardan birine gideceği-

miz günü söyledik. Onlar da bizden habersiz apartman meclisini toplamış ve bizi uğurlamak için bir yemek vermeyi düşünmüşler. Öncekinde olduğu gibi bir iş bölümü yapmışlar. Biz epey şaşırmış ve mahcup olmuştuk, ne kadar itiraz ettiysek de yolculuktan bir gün önce komşular hazırladıkları yiyeceklerle gelip bize "veda yemeği" verdiler. Aslında onların âdetine göre veda yemeğini uzun yolculuğa çıkacak olanların vermesi gerekiyordu ama biz, komşularımızın gözünde korunması, kollanması gereken birer misafirdik.

Vedada hüzün vardır ama komşularımız tüm davetlerde olduğu gibi bu sefer de hayatın gam-kasavetini dağıtan bir program yaptılar ve şarkılı türkülü bir sofra etrafında aslında bizim de içimizde oluşan hüznü giderdiler. Bu arada, komşularımız ailelerimize götürmemiz için hediyeler hazırlamışlar, onları verdiler. Hiçbir şey olmasa bile hayatlarında belki de hiç göremeyecekleri insanlara, ailelerimize, şöyle gönül dolusu bir selam bile yetmez miydi? Yeterdi elbet, ancak komşularımız bu selamı az görmüşler yanına birer de hediye eklemişlerdi. Tekrar gelecek misiniz, gelmezseniz bizi unutmayın, gelecekseniz fazla gecikmeyin gibi sözlerle bizi iyice mahcup ettiler.

Ertesi gün kolejden gelecek arabayı beklerken bizim apartmanda ortalık bayram yeri gibiydi: Bir yanda sevinç-keder arasında biz, bir yanda öğrencilerimiz bir yanda da bizim hazırlanmamıza yardım eden ve bizi yolcu etmek için bekleşen komşular. Neşe hüzün hepsi birbirine karışıyordu. Büyükler, küçükler bizim eve bir girip bir çıkıyorlardı, bu kalabalık ve hareketlilik bize farklı bir heyecan ve hüzün veriyordu. Sonunda araba geldi ve eşyalarımızı arabaya yerleştirdik. Komşular sadece bizimle değil, tanımasalar bile arabadaki diğer arkadaşlarla da vedalaşıyorlardı. Apartmanımızın önü ana baba günü olmuştu! Diğer apartmanlardan ve gelen geçenlerden bizi şaşkınlıkla izleyenler vardı... Bizim apartmanın pencerelerinden çıkan başlar, sallanan eller vardı

epeyce... Geri dönecektik ama bu veda çok farklı idi ve ilk defa yaşıyordu herkes böyle bir şeyi...

Bu kadar teveccühe, bu kadar ilgi ve sevgiye sebep olan neydi: Çocuklarıyla karınca kararınca ilgilenme miydi? Arada bir onlarla bir sofrada buluşmak mıydı? Bazen bir ihtiyaç için karşılıklı kapı çalma mıydı? Bunlar birer sebepti ama galiba daha farklı bir şey daha vardı, bütün bunların daha ötesinde…

KOVA İLE ARMUT VEREN RUS KOMŞULAR

Isık Göl'deki kolejimiz, ilk dört yıl boyunca Aksu adındaki küçük ve yemyeşil ilçenin eski bir okul binasında faaliyet gösterdi. Isık Göl'ün çileği, elması, kayısısı, balı ve armudu meşhurdur. Aksu ilçesi de bu ürünlerin bol yetiştirildiği ilçelerin başında geliyordu. Ancak bu bolluğa rağmen bazen meyve bulmakta zorlanıyorduk, üstelik bulduklarımız da öyle ucuz olmuyordu. İnsanlar armudu ve elmayı tam olgunlaşma döneminde toplarlar, kışın yemek ve fiyatı arttığından daha fazla kar elde etmek amacıyla satmak için depoya koyarlardı. Hatta Sibirya taraflarına bile gidiyordu, Isık Gölün meşhur meyveleri.

Bizim okulun çevresinde de genelde Ruslara ait olan bahçeler vardı. Pazara üçlü-beşli yaparak satmaya götürülen armut ve elmayı kova ile de satın almak mümkündü. Ancak almak öyle kolay değildi. Bazen arkadaşlarla bahçelere öğrenciler için armut almaya giderdik. Ama ağacın dalları meyvenin ağırlığından eğildiği halde, maalesef armut bitti diye gözümüzün içine baka baka yalan söylendiğine şahit olurduk, zorla da alamayacağımız için döner gelirdik.

Zaman içinde komşular bizi iyice tanımaya başladı. Özellikle yakındaki okulun futbol sahasını kullanmak için gelip giderken o meyve sarkan dallara dokunmamamız, öğrencilerle içten ilgilenmemiz bizim öyle zararlı birileri olmadığımızı ve dostane ilişkiler için orada bulunduğumuzu fısıldıyordu herkese. Üstelik, arada

bir topumuz onların bahçesine kaçtığında bir kızma emaresi bile gösterilmiyordu, baştaki gibi. Artık armut istediğimiz zaman pazara gitmemize gerek kalmamıştı. Komşulara gittiğimizde bize bir kova parasına iki kova armut veriyorlar, bununla da yetinmeyip gelin kendiniz gönlünüze göre doldurun diyerek bahçeye buyur ediyorlardı.

Bir gün bir komşumuza bu değişimin sebebini sorduğumuzda, "Size olan bakış açımız başta menfi idi. Çünkü sizin buraya Rus düşmanlığı aşılamak için geldiğinizi düşünmüştük. Ama zamanla gördük ki sizin Rus öğrencileriniz de var ve onlarla da çok güzel ilgileniyorsunuz, üstelik gördük ki çevreye şöyle en ufak bir zararınız dokunmuyor. Sizin bu çalışmalarınıza bir ufak katkı da bizden olsun istedik." demişti, bir komşumuz.

HATİCE HANIM - HABİP BEY

Karakol şehrindeki evimizde iken diğer komşularımıza göre biraz daha geç tanıştığımız bir komşumuz vardı. Bu komşular, aynı zamanda öğrenci velimizdi. Bu aile, yapı olarak, tanıştığımız diğer ailelerden farklıydı. Tanıştığımız aileler genel olarak, Kırgız veya Ruslardan kurulu aileler olmasına rağmen bu aile, iki ayrı milletten müteşekkildi. Aile, ilk talebelerimizden Ferhat'ın anne babası idi. Ferhat'ın annesinin ismi Hatice, babasınınki ise Habip idi. Annesi Uygur, babası ise Müslümanlığı yaymak için Çin'e giden Müslüman Araplar ile Müslümanlığı seçen Çinlilerin karışımı olan Tungan milletindendi. Ferhat o zaman orta 3. sınıf öğrencisi idi ve Tunganca, Uygurca ve Kırgızcayı da çok iyi bilmez, genelde Rusça konuşurdu. Eve geldiğinde hemen her dili karıştırıp konuşurduk onunla. Zamanla bu yeni dil bizim için güzel bir olguya dönüşmüştü ve sonraları ise bizim arkadaşlar ile yerli öğrencilerimiz arasında bu dil yaygınlaşacaktı!

Ferhat'ın abiliğini Murat Hoca yapıyordu ve bir gün aile ziyaretine gittik. Aile ortamı diğer ailelere göre farklı idi. Evin diğer çocuğu Leyla o zamanlar 3. sınıfa gidiyordu, bir Uygur mektebinde. Habip Bey kendi arabasıyla taksi şoförlüğü yapıyordu. Asıl işi depo müdürlüğü olsa da son yıllarda oluşan krizden dolayı işini kaybetmişti. Evdeki demokratik yapı bizi şaşırtmıştı ama ne kadar demokrasi de olsa Hatice ablanın hâkimiyeti mes-

leği itibariyle, doktor, hemen hissediliyordu. Misafir ağırlamaları da diğer komşularımızdan çok farklı idi.

Yemek sırasında evin beyi ve hanımı bize özetle; bizi takip ettiklerini, eve giriş, çıkışlarda olsun, komşularla ilişkilerde olsun, çocuklarıyla ilgilenmemizden olsun velhasıl her şeyimizden memnun olduklarını belirttiler. Ellerinden gelen yardımı yapmak istediklerini, bizim yabancı bir ülkede olmamızın sıkıntıları olacağını bildiklerini çünkü kendileri de her ne kadar Kırgızistan'da olsalar da vatansız idiler. Çocuklarının bizden özellikle bir şey öğrenmesini istediklerini söylediler. Biz merakla bunun ne olduğunu sorduğumuz da Ferhat'a Kur'an okumayı öğretmemizi istediler.

Artık Habip Bey ile Hatice Hanım'ın evi bizim için ayrı bir öneme sahipti. İstediğimiz anda önceden haber vererek evlerine gidebiliyor, istediklerinde programımızı aksatmadan onlara katılabiliyorduk. Hemen her gitmemizde farklı bir Uygur ve Tungan akrabalarıyla tanışıyorduk. Bizim en çok hoşlarına giden özelliğimiz yerli mollaların ancak okuyabildiği bir ortamda Kur'an okuyabilmemizdi! Zamanla o tür programlarda sadece bizi çağırmaya başlamaları da bunun bir göstergesiydi. Ferhat çat pat da olsa Türkçe öğrenmişti bu arada. Her gelmesinde yapamasak da yaptığımız basit tatlı ve yemekleri evinde reklam yaptığı için onlara gittiğimizde şaşırtıcı sorularla karşılaşıyorduk. Nasıl oluyor da bu kadar lezzetli şeyler yapabiliyorsunuz diye şaşırıp kalıyorlardı.

O yıl güzel bir şekilde geçti. İkinci yıl pansiyonda görev aldım. Ben oraya geçince evi Murat Hoca devraldı. Arada bir, biz de eski komşularımızla beraber Ferhatların ailesini ziyarete gidiyor, hasret gideriyorduk. Çoğu komşularımız gibi onlar da bizi niye bırakıp gittin diye kızıyor ama sonra yeni yerde kendileri gibi güzel komşular edinme işiyle uğraştığımı bildikleri için beni destekliyorlardı. Arada bir hava müsait olduğunda Ferhatların

köylerine kadar gittiğimiz bile oluyordu. İkinci yıl bizim için olduğu kadar eski sistemden kurtulma savaşı veren yerli halk için de zor geçmeye başlamıştı. Özellikle para-pul sıkıntısı bizi çok zorluyordu.

Aradan yıllar geçti, biz mezun olduk, tüm o güzel komşulukları arkada bırakarak çalışmak için Bişkek'e geldik. Arada bir onları arıyor, işlerden fırsat bulursak ziyarete gitmeye çalışıyorduk. İşte o ziyaretlerin birinde yine eski günlerden bahsettik ve geçmişi hasretle yâd ettik.

Bu ziyaretlerden birinde Hatice Hanım, bana bir hadise anlattı: "Sen bizim mahalleden ayrıldıktan sonra biz de ekonomik sıkıntıya düştük, sizin sıkıntılarınızın da farkındaydık ama bizzat yaşamaya başlayınca sizi daha iyi anladık. Ne kadar sıkıntıya düşsek de bizim, köyden ve farklı yerlerden gelirimiz olduğu için nispeten rahattık ama sizin tek gelirinizin Türkiye'den gelecek para olduğunu biliyorduk ve bunun da zaman zaman aksadığını zaman zaman geciktiğini biliyorduk ve durumunuza üzülüyorduk. Oğlumuzun güzel bir terbiye alması için attığınız temelin devamı için arkadaşlarınızın çalışmalarını oğlumuz bize anlatıyordu. Arada bir: "Anne bu gün abilerde bir şey yemeden geldik, galiba onlarda yiyecek bir şey yoktu." deyince beyimle benim içimizi bir sızı sarıyordu. Sonra bizim salondan sizin mutfağın ışığının çoğu zaman sönük olduğunu görüyorduk. Bir gün beyimle beraber karar verdik, biz çay ile ekmek yemeye alışkınız ama çocuğumuzun abileri buna alışkın değiller. Haydi, bu gün pişirdiğimiz yemeği onlara gönderelim derdik ve akşam yemeğimizi Ferhat'la sizin arkadaşlarınızın evine gönderirdik!"

BEKCAN ABİ İLE DİNARA ABLANIN ANLATTIKLARI

Komşulardan biri de bir akaryakıt istasyonunda çalışan Bekcan abi ile o günlerde işini kaybettiği için ev hanımlığı yapan Dinara abla idi. Onlar da diğer komşular gibi bize kucak açmışlardı. Bayramlarda seyranlarda evlerine gider çay içer, yemek yer, sohbet ederdik. Tanışmamıza büyük oğlu Azat ile küçük oğlu Bekzat sebep olmuştu. Azat o zamanlar 3. sınıfa gidiyordu. Bekzat ise daha okula başlamamıştı. Türkçe öğrenmek için gelenlerin arasında idi Azat. Rus diliyle eğitim veren okulda okuyordu ve ağırlıklı olarak Rusça konuşuyordu. Çok hareketli ve girişken bir çocuktu. Herkes gibi onlarla da ilgileniyor, şehir içine ve dışına yaptığımız gezilere onları da çağırıyorduk. Hatta bir kere Ceti Öğüz denen yere gittiğimiz zaman ailesi Bekzat'ı göndermek istememişti. Böbrek rahatsızlığı olduğu için suya girer de iyice hasta olur diye. Ancak Bekzat'ı kim tutar, hemen otobüse atlamıştı bile! Biz de anne babasının korkusunu dikkate alarak onu suya sokmadan sağ salim teslim etmiştik.

İşte iki oğlunun mahalledeki diğer arkadaşlarıyla bize gelmesi ve zaman içinde çat pat da olsa Türkçe öğrenmesi, önceki bir takım olumsuz hareketleri bırakması ve ebeveyne karşı daha saygılı davranması, anne ile babanın dikkatinden kaçmamıştı.

Bizim kolejle bağlantımızı bildiği için oğlunun daha iyi şartlarda eğitim alması için oğlunu daha o sınıftayken koleje vermek

istemişti. Kolejin ancak 5. sınıfı bitirenleri alabildiğini izah ettik. Azat 5. sınıfı bitirince kolej giriş imtihanını kazanmıştı. Artık komşumuzun oğlu, kolejimizin zeki ve ele avuca sığmaz bir öğrencisi olmuştu. Kısa zamanda hem dersler yönüyle hem de tertip terbiye yönüyle farklı bir çizgiye oturmuştu. Bu durum anne babayı daha da memnun etmişti. Maddî durumları çok iyi değildi ama çocukları için biraz sıkıntı çekeceklerdi.

Azat'ın ailesi ile eskisi kadar sık görüşemiyorduk çünkü önce mahalleden sonra da Karakol şehrinden ayrılmıştık. Ailenin bize olan sevgisi Azat'daki değişiklikle iyice artmıştı. Yıllar geçmiş ve Bekzat da ilkokulu bitirince hiç düşünmeden koleje vermişlerdi. Ancak kardeş indirimi yapılıyor olsa da maddî olarak iyice zor durumda kalmıştı. Her şeye rağmen çocukları için dişlerinden tırnaklarından artırıp bu sıkıntıya katlanacaklardı... Aradan yıllar geçtikten sonra yine karşılaştım onlarla çocuklarının kolejde okumasından çok memnunlardı, dil öğreniyor, iyi terbiye alıyorlardı. Elle gösterilen iki oğulları vardı, gurur duymaları için yeterliydi. Zorlanıyorlardı belki ama durumlarından şikâyetçi değillerdi. Şöyle demişti Bekcan abi: "İnan bazen evde yiyecek bir şeyler almak için bile para olmuyor. Maddî durumumuz eskisi kadar iyi değil. Hanımla bir araya geliyor ve her seferinde ihtiyacımız olan bir şeyleri erteliyoruz. Biliyor musun, valizlerde kalmış eski elbiseleri çıkarıp tekrar giymeye başladık! Bunları sırf iki oğlumuz daha iyi terbiye ve eğitim alsın diye yapıyoruz. Biz zorlansak da çocuklarımız için değer!"

Azat ve Bekzat anne ve babalarının bu fedakârlıklarının farkında idiler. 1999 yılında Türkiye üniversitelerine giriş sınavına kendini denemek için giren Azat, lise 2. sınıfta olmasına rağmen üniversiteyi kazanmıştı. 2000 yılında mezun olduğunda ise Bişkek'te ünlü bir üniversiteye, Rus-Kırgız Slavyan Üniversitesi'ne girdi. Ondan geri kalmayan Bekzat ise 2003 yılında kolejden mezun oldu ve Kırgız-Amerikan Üniversitesi'ni kazandı...

AYLIĞINI VEREN ÖĞRENCİ VELİMİZ

Kırgızistan'daki kolejlere para, Türkiye'deki vefakâr insanlardan geliyordu. Bazı dönemlerde sıkıntıya düştüğümüz oldu ama kesinlikle parasız kaldığımız bir zaman olmadı. Ne kadar para gelmiş ise o miktar gerekli yerlere öncelik sırasına göre bölüştürülürdü. Bu sayede iktisadı öğrenmiştik. Mesela patatesi illa yağda kızartmak gerekmiyordu. Onun yerine yağı çok az kullanıp buharda pişirmek de pek ala çok lezzetli oluyordu!..

Biz kendi adımıza her türlü sıkıntıyı çekmeye zaten ta baştan azmetmiştik ama eve gelen öğrencilerimize bu yokluğu ve sıkıntıyı hissettirmemeye çalışıyorduk. Karşımızda her türlü maddî imkânlarını seferber eden farklı ülkelerden insanlar vardı...

İşte yine biraz sıkıntıya düştüğümüz bir dönemde, kafamda yeni açılan evimizin dertleri ile giderken meydana gelen bir güzel olay benim içinde bulunduğum sıkıntıları unutmama vesile oluyordu. Evet gurbette idik ama sahipsiz değildik. Belki biraz gariptik ama asla gariplik çekmiyorduk. İçinde bulunduğumuz sıkıntılar, adeta bir gülün dalları arasında saklanan dikenler gibiydi. Dayanmayacak olsak zaten oralarda durur muyduk? Dün gibi aklımda duran olaya dönecek olursak:

Devlet bankasında görevli olan ve çocuğu bizim okulda okuyan bir ablayla karşılaştım. Evleri bizim geçen yıl yaşadığımız eve yakındı ve arada bir misafirliğe giderdik. Eşiyle birlikte bizi daima sorarlar, karınca kararınca sıkıntılarımızı gidermeye çalı-

şırlardı. Onlardan en ufak bir şey beklemezdik gerçi ama almasak bile onların müşfik hali bizi mest ederdi. Ara sıra reçel vb. yiyecekler de gönderirlerdi. Asla makamlarının vermiş olduğu o yüz soğukluğunu taşımayan insanlardı ikisi de. O gün de ay ortası idi ve aylık verilen günlere denk geliyordu. Oranın parasına göre o zaman en iyi aylık 100 som civarında idi yani yaklaşık 10 dolar yapıyordu ve o para bir aile için çok önemli bir miktardı. Abla bana her zamanki güleç yüzü ve anne şefkatiyle yaklaştı. Hal hatırdan sonra bir ihtiyacımızın olup olmadığını sordu. Aslında yukarıda dediğim gibi çok şeye ihtiyacımız vardı ama bunu ona söylemek doğru olmazdı. Teşekkür ettim, her şeyin normal olduğunu bildirerek...

Ancak o: "Siz yabancı bir yerdesiniz, ana-babanız para gönderemeyebilir, parasız kalsanız isteyecek kimseniz yok, çok zorlanıyorsunuz biliyorum." diyerek cebinden biraz para çıkardı! "Bunu al ve ihtiyaçlarınız için kullan." dedi. Almam, olmaz, uygun değil dediysem de dinletemedim. "Almazsan bir daha bize gelemezsiniz, bizim ihtiyacımız olsa da temin edebiliriz, size her zaman para gerek." diye parayı elime zorla tutuşturdu. Kızardım bozardım ve bin bir mahcubiyet içinde ablanın verdiği parayı cebime koydum.

Fedakâr abla beni bir kere daha mahcup etmişti. O günlerdeki ihtiyacımız olan paranın yanında devede kulak kalsa da bana verilen paranın miktarı, şaşırmama ve içten içe Allah' a şükretmeme vesile oluyordu: Zorlanarak aldığım para, 100 somdu!..

Miktarın ne önemi vardı. Şöyle bir tebessüm, bir hal hatır sorma beklerken daha fazlasını bulmak bizim için ne büyük sermaye idi. Belki onlara karşı görevimizi bihakkın yerine getiremiyorduk ama fedakâr insanlar bizi öz evlatları gibi bağırlarına basıyorlardı...

HAYATIN İÇİNDEN

CIRGALBEK'İN DÜĞÜNÜ - BİR GARİP KIZ KAÇIRMA

Bizim üst sınıfta sosyal faaliyetlerde sunuculuk yapan Cırgalbek adında bir arkadaş vardı. Cırgalbek, bana köylerinde bir düğün olacağını ve beni oraya götürmek istediğini söyledi. Beni köydeki arkadaşlarıyla tanıştırmak ve köyünü gezdirmek istiyordu. Bu arada fotoğraf makinemi de kullanmak istiyordu. Daha önce çektiğim resimler çok hoşuna gitmişti. Bir düğüne gitmek güzeldi ama tek başıma orada birçok değişik sıkıntı yaşayabilirdim. Yanıma bizden bir arkadaş alayım desem, herkesin işi gücü var. Kimseyi işinden alıkoymak istemiyorum. Ben de evden sorumluyum, yapmam gereken işleri düşününce gitmek de istemiyorum. Durumu müdür beye ilettim: "Sen bilirsin ama…" diyerek izin vermek istemedi. Durumu Cırgalbek'e bildirince düğünün kendi düğünü olduğunu ve mutlaka beni görmek istediğini belirtti. Şaşırdım: "Bu ne acele?" dedim. Kırgız adetlerinde genç, evlenme çağına gelince ana baba, oğluna baskı yapmaya başlar, haydi evlen diye. O da artık, varsa aday ile yoksa birini bularak düğün hazırlığı yapar. Bizim arkadaş da o etaptan geçiyormuş. "Peki, gelin adayı kim?" dedim. "Köyden bir kız." dedi. Durumu müdür beye iletince bu sefer izin çıktı. Hazırlığımı yaptım. Güzel elbiselerimi giydim. Fotoğraf makinemi aldım. Bu arada belki nikâh için lazım olur diye Dua Mecmuası'nı da aldım. Gelen araba ile yola çıktık. Bir minibüs dolusu, çoğunu tanıdı-

ğım, yaşları bana yakın arkadaş vardı...

Cırgalbek'le konuşarak gidiyorduk. Kim bu aday dedim. "Sessiz ol ama şu gördüğün bayan var ya, o!" dedi. Şaşırdım. "Peki, haberi var mı?" "Hayır!" "Oh ne ala!" Bayan da sosyal faaliyetlere katılan arkadaşlardan biri idi. Cırgalbek durumu anlattı. Aslında onunla çoktandır tanıştıklarını ve evlenmeye karar verdiklerini ancak ailesi sıkıştırdığı için mayıs ayında düşündükleri düğünü böyle aceleye getirdiklerini ama onun bunu bilmediğini söyledi. Onu haydi bir arkadaşın doğum gününe gidiyoruz diye kandırmışlar. Karakol'da biraz gezindikten sonra: "Doğum günü falan köyde idi." diyorlar ve beni de alarak, öyle yola çıkmaya karar veriyorlar. O zamana kadar o bayan, Aksu ile Karakol'dan başka bir yere gitmemiş. Bundan dolayı da Cetiöğüz tarafındaki köylerin ismini bile bilmemektedir! Anlayacağınız bir kız kaçırma işinin içindeydik.

Kırgızlar arasında kız kaçırma yaygın. Eğer kız şikâyetçi olmazsa mesele yok, şikâyet ederse kaçıran taraf hapse girebiliyor. Bu durumda ben, hemen işin o kısmını düşünmeye başladım. Ya bayan şikâyetçi olursa ve her yana 'Türkler de kız kaçırmaya başlamış' gibi bir söylenti yayılırsa ne olacaktı! İçimden dua ediyordum. Bu arada gelin adayı Nazgül, meseleyi hissetmiş ve herkesle dövüşmeye, ortalığı velveleye vermeye başlamıştı! Kimse onu sakinleştiremiyordu. Bana dediler ki, "İbrahim bir de sen konuş, Nazgül seni dinler!" Nazgül'ün yanına vardım ve onu sakinleştirmeye çalışarak; "Seni değil beni de kaçırdılar, benim de haberim yoktu hem birbirinizi seviyorsunuz bence fazla itiraz etmeden kabul et." dedim. Nazgül Hanım çaresizlik içinde: "İbrahim Bey ben zaten kabul ettim. Ama biz Mayıs ayında olsun diye karar vermişken böyle yapılması doğru mu?" diye serzenişte bulundu. İkna olmuştu. Bu sefer hırçınlığın yerini utanma almıştı.

Artık gelin adayımız bir köşede sıkıntı içinde otururken biz de kendi aramızda şakalaşarak yola devam ettik ve yatsıya ya-

kın Tanrı Dağları'nın gözden ırak bir eteğinde kurulu Dön-Talaa köyüne ulaştık. Orada zaten hazırlıklar görülmüştü ve bizi bekliyorlardı. Cırgalbek'in annesi gelinin başına adet olduğu üzere beyaz başörtüsü örttü. Gelini daha önce hazırlanan arka odada bir köşeye götürdüler. Biz de sofraya oturduk. Bir şeyler atıştırdık, derken kafileler halinde gelen köylülerle güzel bir tanışma faslı yaşadık. Vakit epey ilerlemiş ve saat sabaha doğru 4 olmuştu. Artık gitme vakti yaklaşıyordu. Nikah işinin nasıl olacağını sordum. Yarın köyün imamı gelecek ve kıyacak dediler. Peki bu gece nasıl olacak diye sorunca, o gece nikah kıyılması gerektiğini anladım. İmamın çağırılıp nikâhın bu gece kıyılması gerektiğini anlattım. Sabah namazı vakti yakındı, imamı çağırdık, nikâhı kıydı. Benim gelişim belki de bu şekilde bir hayra vesile olmuştu. Gelin Hanım'a, arkadaşa, ailesine veda ederek Karakol'a döndük. Dün geceden beri süren üşüme ve yorgunluğun etkisiyle kendimi güneye bakan sıcak odadaki yatağa attım.

Aradan tam bir yıl geçti ve yine mart ayında, arada bir görüştüğümüz Cırgalbek bizi evine davet etti. Bir erkek çocukları olmuş! Arkadaşın anne babası isim koyma işini benim yapmamı arzu etmişler! Düğünde ben Vekil Baba (kirve) denilen payeye ulaşmıştım. Bu sefer de isim koyarak çocuğun İsim Babası olacaktım. Ömer Hoca, bu tür programları pek sevmese de beraber gitme teklifinde bulundum. Şaşılacak şey teklifimi kabul etti…

Yola çıktık ve Cırgalbeklerin evine vardık, hoş beşten sonra bir şeyler atıştırdık. Ömer, tam 21 Mart'ta doğan yavruyu kucağına alarak kulağına ezan ve kamet okuyarak ona verilen ismi koydu. Kırgızların ünlü yazarlarından biri olan, Cırgalbek'in ilçesi Ton'lu Coomart (Cömert) Bökömbayev'in ismini böylece yeni bir yavruya vermiş olduk. Herkes memnun. Anne baba sevinçli. Büyük anne, büyük baba müteşekkir. En çok da bizim Ömer Bey, sıkılmakla birlikte memnun oldu.

AYHAN HOCA'NIN RÜYASI

Orta Asya'ya ilk gidenler başta olmak üzere, arkadaşların çoğunluğu, aileleriyle sıkıntılı dönemler yaşamışlardır. Bu sıkıntıların kaynağında ana-babaya isyan olmadığı gibi, anne babalarımızın da orada yapılan güzel işlere herhangi bir düşmanlığı yoktu. Onların çoğunluğunun korkusu; "Çok uzak ve bilinmeyen yerlere gideceksiniz, gör ki başınıza neler gelecek?" türünden endişelerdi.

Babam da evladını buralara göndermeye karşı çıkanlardandı. Bana: "Gidip de ne yapacaksın, bak, elinde mesleğin de var. Burada bir işe yerleştiririm yaşar gidersin." demişti. Her telefon açmamda hemen geri dönmem konusunda bana telkinlerde bulunur ama belli bir yerden sonra da artık kararı bana bırakırdı.

Ayhan Hoca'nın ailesi de, ta ilk günden başlayarak hep karşı çıkmış ve onu buralara gelmekten alıkoymaya çalışmış. Öyle ki arkadaş artık okulunu yarılamış olmasına rağmen, özellikle babası tatillerde hâlâ Kırgızistan'a dönmemesi konusunda tekinlerde bulunur imiş. Bir yaz tatilinde Ayhan hoca artık baskılara dayanamıyor ve geldiği bir tatilden dönmemeye karar veriyor. Üstelik bu kararı aldığında uçak bileti de vardır, dönüş tarihi bile bellidir. Artık normalde İstanbul'a gelmesi gereken günün gecesini yaşamaktadır evinde ve aldığı gitmeme kararının sıkıntısı ile yatmıştır. Babasının çevresi geniş olduğundan iş bulması kolaydır. Kırgızistan'a giderse okuluna devam edecek, çok sevdiği öğren-

cileriyle hemhal olarak hayatına devam edecektir.

Bu gidişli gelişli düşüncelerin arasında uykuya dalar ve o gece bir düş görür: Düşünde Ayhan Hoca büyük bir ateşin başındadır ve birazdan oraya atılacaktır. Büyük bir korku içindedir ve kan ter içinde kalmıştır. Biraz sonra da başında beklediği o ateşe atılmış, tam ateşe düşerken birden Isık Göl Koleji'nin öğrencileri belirirler, elinden tutarak ateşten çekip alırlar.

Ertesi sabah erkenden kalkar zaten hazır olan valizini alır ve yola revan olur.

ISIK GÖL - GEBZE CADDELERİ

Karakol Belediye Başkanlığı (onlarda akimlik deniyor) binasında, başkanın makam odasında bir tarafta Kırgız heyeti, diğer tarafta Türk heyeti görüşme yapmaktalar konu: Isık Göl Kırgız - Türk Lisesi ile ilgili sponsorluk anlaşması, İki şehrin (Karakol, Gebze) değişik alanlarda işbirliği ve değişik konularda görüşmeler yapılıyor.

Karakol, Isık Göl eyaletinin başkenti, 70 bin civarında nüfusu olan bir şehir. Şirin ama kıyıda köşede kalmış olmanın acısı var yüreğinde. Bir o kadar da, mütevazı ve gözü tok bir şehir. Ama bir şekilde dışarı açılması lazım. İşte bunun için, Türk Lisesi ve onun sponsorları iyi bir fırsat. Bu yüzden Kırgız makamları, Lisenin sponsorlarına büyük ilgi gösteriyorlar. O zamana dek gerek eğitimci kadrosu, gerek öğrencileri, gerekse okulun maddi giderlerini karşılayanlar en güzel şekilde görevlerini yerine getirdiler. O halde, o günlerde yeni bir uygulama niyetinde olan sponsorlar için farklı kapılar açılmalıydı ki, yeni atılımlar olsun. İşte o gün masada Kırgız yetkililer ile o zamanın Gebze Belediye başkanı ve onun başkanlığındaki işadamlarından oluşan Gebze heyeti işte bu yüzden görüşmeler yapmakta ve hem Gebze hem Karakol hem de Türk Lisesi için gelecekte daha güzel meyveler verecek gelişmelere imza atmak için görüş alış verişinde bulunmaktalar.

Diğer konular bir yana ben farklı bir gelişmeyi anlatmak istiyorum. Görüşülecek maddeler arasında bir de, Karakol ve Gebze

şehirlerinin 'kardeş şehir' olarak kabul edilmesi vardı. Bu amaçla iki şehirde de birer caddeye iki şehrin isimlerinin verilmesi gündeme geldi. Karakol'da Gebze isminin verileceği cadde, bir yanda üniversite, bir yanda Belediye başkanlığı, bir yanda postane ve diğer binalarla bizim kolejin bulunduğu en işlek caddelerden biri idi. Daha önce Rus komutan Kalinin'in ismini alan cadde bu görüşmeden sonra 'Gebze Caddesi' olarak tescil edildi.

Sıra Gebze'de ismi değiştirilecek caddeye ve bu caddeye verilecek isme gelmişti. Kırgızistan, Ala Dağ, Tanrı Dağları gibi isimlerin yanında Kırgız tarafı Gebze'deki caddeye, Isık Göl eyaletinin başkenti olan Karakol şehrinin isminin verilmesini de teklif etti. Türk heyeti de en uygun isim bu olur diyerek, tamam dedi. Bununla ilgili görüşmeler devam ederken aklıma, ilk yıl 'karakol' kelimesi ile ilgili yaşadıklarımız geldi. Eğer Karakol ismi verilirse, bu isim bizim çok sevdiğimiz Kırgızistan ve gözümüzün nuru Isık Göl ile ilgili hiçbir şey ifade etmeyecek, Türkiye'deki insanlara oraları tanıtacak, hatırlatacak bir isim olmayacaktı. O ortamda sadece tercüman olarak bulunuyordum ve görevim sadece denilen şeyleri karşılıklı olarak taraflara tercüme etmekten ibaretti. Herhangi bir şekilde orada cereyan eden olaylara müdahalede bulunmam yakışık almazdı. Ancak kaç günden beri beraber olduğumuz için aramızda oluşan samimiyete binaen söz aldım. Ortalık birden sessizliğe büründü. Önce 'karakol' kelimesinin Türkçede ne anlama geldiğini anlattım, Kırgız tarafa. Şaşırdılar. Türk tarafına da, Kırgızistan'ı tanıtacak ve hep akılda kalacak bir şey yapmak istiyorsanız 'karakol' yerine tüm dünyada bilinen ve güzelliği ile her geleni yeniden kendine çeken Isık Göl'ün isminin alınmasının daha uygun olacağını belirttim. İki tarafta bir uğultu başladı ve benim teklifimi yeniden görüştüler. Sonunda, Kırgız tarafı: "Bu teklif için teşekkür ederiz, böylesi daha güzel oldu." dedi. Türk tarafı da: "Alacağımız en güzel ismi

almış olduk." diyerek takdirlerini bildirdi. Böylece Isık Göl eyaletinin ismi, bir bayrak gibi dalgalanmak üzere, 'Isık Göl Caddesi' olarak iki tarafın oybirliği ile kabul edilmiş oldu.

ARKAMIZDAN AĞLAYAN AHISKA TÜRKLERİ

Gebze heyeti görüşmeler sonrasında Kırgız-Türk Lisesi'nin mezuniyet programına katıldı. O yıl, okulumuzdan tam 100 öğrenci mezun oldu. Program, o kadar coşku içinde geçti ki anlatamam...

Gebze heyetinin Karakol'daki görüşmeleri bittikten sonra Tokmok şehrine, Yusuf Has Hacib'in yaşadığı tarihî Balasağun şehrine, oradan Tokmok Kırgız-Türk Ekonomi Koleji'ne, oradan Bişkek'e oradan da Orta Asya'ya giden hiç bir Türk heyetinin uğramadan dönmediği Almatı şehrine gittik. Dağlar arasında bir şaheser gibi duran Almatı'yı gezdikten sonra Bişkek'e doğru dönüşe geçtik. İkindi namazı için yol kenarındaki bir köye uğruyoruz. Köye girince öğreniyoruz ki köy, Ahıska Türkleri'nin yaşadığı bir köy imiş. Abdesti olanlar, eskiden beri var olan ama çok işlek olmayan mescide gitti. Diğerleri abdest almak için köylülerin evlerine dağıldı. Bu arada köyde ve mescit çevresinde bir hareketlenme olduğunu gördük. "Köye Türkler gelmiş!" diye bir haberin yayıldığını ve bizi görmek için toplandıklarını anladık. Gerçi o zamana kadarki dönemde, o civarda ve Almatı'da faaliyette olan Türk liseleri sayesinde Anadolu Türkleri'ni biraz tanımışlardı ama o gün, 30-40 kişilik bir kalabalık grup, hem de namaz kılmak için köylerine gelmişti, var mıydı böylesi güzel bir olay! Yaşlısı genci çevremize doluşmuş, bir şeyler soruyor, bir şeyler öğrenmenin heyecanını yaşıyorlardı. Böyle bir ilgiyi doğ-

rusu beklemiyorduk. Hele bizim gönlü geniş Anadolu insanı, yufka yürekli ağabeylerimiz bunca ilgiden sonra göstermemeye çalışarak ağlaşmaya başlamışlardı bile. Onları gören ihtiyar teyze ve amcalar da ağlaşıyor ve illa bu gün gitmeyin, misafirimiz olun diye yalvarıyorlardı. Herkes birinin kolundan tutarak götürmeye, evine misafirliğe çağırıyordu. Biz şaşkın, onlar üzgün ve mahzun…

Namaz bitince arabamıza döndük belki bir çay içimi kalabilirdik ama bu insanları onca adamı ağırlama zahmetine sokmayı istemedik. Köylüler bizi köy çıkışına kadar çoluk çocuk uğurladı. Herkes duygu yüklüydü. Arada bir arabamızın önüne çıkan köylüler: "Bizi de götürün Türkiye'ye." diye ağlamaklı ve ayrılık acısını yürekten duyarak teklifte bulunuyorlardı.

Kimsede söz söyleyecek hal kalmamıştı. Nasıl bir demir perdeydi ki bu, bizi böyle bir ayrılığa mecbur etmiş, nice aşk ve sevdaları söndürmüştü. Bişkek'e gelene kadar çok fazla konuşamadık ve bize yalvaran o Ahıska Türkü kardeşlerin hüznünü içimizden uzun süre atamadık.

ÇÜRÜK İNCİR

Bişkek'te yaşıyoruz. Evimizin yakınında Mini Bereke (Bereket) Pazarı var. İhtiyaçlarımızı çoğu zaman oradan gideriyoruz. SSCB'nin parçalanmasından sonra gelen piyasa ekonomisi mağazaları boşaltırken bir sürü mini pazarın kurulmasına yol açmıştı. Ünü yaygın olan büyük Oş Pazarı ile Alamüdün Pazarı da var ama onlar bize uzak olduğu için gıda maddelerini eve taşımak zor oluyordu. Mağazalara da her türlü mal gelmeye başlamıştı ama pazarlık olayı olmadığından biz yine Bereke'nin yolunu tutuyorduk. Satıcılar kimin hangi milletten olduğunu, pazarlık şanslarını vb. artık iyice öğrenmişlerdi.

Zamanla alacağımız malzemeler için şöyle bir piyasa araştırması yaptıktan sonra sadece bir kişiden alma yoluna gitmeye başladık. Hem güvenli oluyordu, hem tartıda hile yapmıyordu hem de daha biz demeden kendisi bize özel fiyatıyla alacağımız malzemeyi veriyordu, üstelik bir kg domates alacak isek birkaç tane de: "Bu da benden." diyerek kendisi ekleyerek. Hiç olmazsa gönlümüz rahat bir şekilde alış veriş yapıyorduk. Bir de kuru gıdaları birinden, sebzeleri birinden, sütü-yoğurdu birinden diye gruplara ayırmıştık. Böylece daha biz pazarın girişinde görünür görünmez o esnafa, 'işte senin Türk'ün geldi!' diye haber veriyorlardı. Biz de herkese selam veriyor alış verişi bizim esnaftan yapıyor, eve dönüyorduk.

Arada bir muz aldığım Celal Abad Bölgesi'nden gelen bir es-

naf vardı. Zamanla bu adamla samimi olmuştuk. Bir gün aklıma nerden geldiyse, incir geldi! Kırgızistan'ın güney kısmı bizdeki Akdeniz iklimine benzer bir iklime sahip. Hemen her türlü meyve sebze yetiştirilir. İncir de dahil. O esnaf amcaya sordum 'biliriz, isterseniz size de buluruz' dedi. Evde iaşe işlerine baktığım için arkadaşlara sürpriz yapmak istemiştim. Kim istemezdi, şöyle mis kokulu, yerken içini yakan bal gibi tatlı bir incir yemeyi! Türkiye'den birileri getirmezse bulunmayan bir şeydi incir. Amcaya söyledim ancak bir süre sonra inciri unuttum...

Pazara gittiğim bir gün o esnaf amca beni heyecanla yanına çağırdı. Ne oldu diye merak edip yanına vardım. Heyecanla tezgahının altına eğildi ve elinde bir poşetle doğruldu. Bir iş bitirmenin sevincini taşıyan küçük bir çocuk sevinciyle: 'İşte, Türk kardeş! İstediğin inciri bulup getirttim!' dedi. Poşeti açıp da incirleri gösterdiğinde şaşırma sırası bendeydi. Poşette bir kg kadar incir vardı ama nerdeyse hiç biri sağlam değildi, çürümüşlerdi ve iyice kurumuşlardı! Bir poşete bir de amcaya baktım ve ona verdiğim söze binaen çaresiz ücretini ödeyerek inciri aldım. Teşekkür etti, çürük inciri alıp eve geldim.

Arkadaşlara gösterdim ve yiyebilen varsa, yenilebilecek olanı seçsin yesin dedim. Arada fazla çürümemiş ve birazcık nemli- yumuşak olanlardan yedik. Geri kalanını atmaya gönül el vermedi. Arada bir poşeti açarak şöyle bir iç geçirerek baktık ve yiyemeyeceğimiz için üzüldük. En iyisi bu incirleri her türlü şeyi kolaylıkla midesine indirebilmek gibi bir yeteneği (!) olan Ömer'e götürmekti!

Yurtta idarecilik yapan Ömer'e giderken incir poşeti de elimdeydi. Ömer, incirlere şöyle bir baktı ve poşeti odasına götürdü. Sonraki günlerde kendince bir terbiyeye tabi tuttuğu o incirleri bir bir mideye indirmiş.

AĞLAŞAN HİZMETLİLER

Son yılımızda ben genel müdürlükte tercüman olarak, beraber okuduğumuz Ömer de Bişkek'teki üniversiteye ait yurtta müdür olarak göreve başlamıştı. Benim işim öyle göz önünde bir iş değildi ama Ömer, harabe halindeki bir binadan oranın şartlarında beş yıldızlı otel konforunda bir yurt ortaya çıkarmıştı. Öğrenciler ve personelle, ilerleyen günlerde çevredeki insanlarla da çok iyi diyalog kurdu. Orada ilk yıldan itibaren okuyan arkadaşların geneli öyleydi zaten. Yıllardır bir şekilde yerli insanlarla iç içe yaşamanın vermiş olduğu bir özellikti, bu durum. Geçen yıllar, bize elimizde maddî imkanlar az olsa da insanların psikolojisini iyi öğrendiğimiz için gönüllerine tesir etmenin yollarını öğretmişti. İşte Ömer de yurdun güzelliğinin yanında kıt imkanlarını en iyi şekilde kullanarak dev cüssesine yaraşır işler çıkarıyordu.

O yıl yaz tatilini orada geçirdik. Ancak Ağustos ayının sonuna doğru benimle beraber Ömer'e de Türkiye yolu görünmüştü! İlk zamanlar belli etmedi ama sonrasında bir şekilde yurttaki herkese söyledi. İnsanlar öyle üzüldü ki… Özellikle yurdun aşçısı Özbek teyze oğlu gibi sevdiği Ömer'in gidiyor olmasına çok üzülüyordu. Kendi çocukları Özbekistan' a gitmişlerdi. Kendi ise eşiyle beraber doğup büyüdüğü bu toprakları bırakmıyordu. Yılların aşçılık tecrübesini de son zamanda çok sevdiği Türklerin kurduğu bu yurtta kullanıyordu. Öğrencilere karşı otoriter ama

bir o kadar da şefkatliydi. Ömer'e özellikle yemekhane işleri başta olmak üzere tüm işlerde çok yardımcı oluyor ve akıl veriyordu. Ama işte ayrılık saati gelmişti.

Yurttan ayrılmak üzere, gelen taksilere eşyalarımızı yerleştirdik. Sırasıyla herkes Ömer'e veda etti. Özbek teyze hep uzakta durdu. Akan gözyaşlarını saklamaya çalışarak bekledi, sırasını. Aslında veda etmek de istemiyordu. En sonunda oğlunu uzak bir yolculuğa gönderen bir anne gibi yüksek sesle ağlamaya başladı ve Ömer'in boynuna sarılıp: "Oğlum gitmesen olmaz mı? Yavrum, canım benim..." diyerek, ağladı ağladı... Ömer ağlamamak için kendini zor tutuyordu.

Bizi yolcu edecek olan iki abi vardı yanımızda. Şaşkınlıkla olan biteni izliyorlardı. Biz metin olmaya çalışırken yerli personel ve öğrencilerimiz, gözleri yaşlı elleri havada kalakaldı. Boynumuz bükük taksiye zorla bindiğimizi hatırlıyorum...